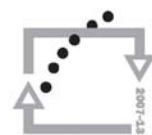

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika naplňování Národní soustavy kvalifikací

Zpracováno v projektu NSK2

Národní ústav odborného vzdělávání v Praze

2010

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

OBSAH

1. Cíle a prvky Národní soustavy kvalifikací.....	3
2. Základní rámec procesů naplňování Národní soustavy kvalifikací.....	6
3. Vymezování potřeby dílčích kvalifikací.....	8
4. Tvorba kvalifikačních standardů dílčích kvalifikací.....	9
4.1 Stanovování specifických kompetencí.....	9
4.2 Stanovování obecných kompetencí.....	12
4.3 Úrovně NSK.....	14
4.4 Další údaje v kvalifikačním standardu dílčí kvalifikace.....	15
5. Tvorba hodnoticích standardů dílčích kvalifikací.....	15
5.1 Účel a struktura hodnoticího standardu dílčí kvalifikace.....	15
5.2 Stanovování kritérií ověřování.....	16
5.3 Stanovování způsobů ověření kritérií.....	20
5.3.1 Praktické předvedení.....	20
5.3.2 Písemné ověřování.....	21
5.3.3 Ústní ověřování.....	24
5.3.4 Obecná pravidla pro stanovení způsobu ověřování.....	26
5.4 Stanovování pokynů pro realizaci zkoušky.....	26
5.4.1 Metodické a další pokyny k ověřování a k případným požadavkům na uchazeče.....	26
5.4.2 Výsledné hodnocení.....	29
5.4.3 Požadavky na složení zkušební komise.....	30
5.4.4 Požadavky na odbornou způsobilost autorizovaných osob.....	31
5.4.5 Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provádění zkoušky.....	34
5.4.6 Doba přípravy na zkoušku a doba pro vykonání zkoušky.....	35
5.4.7 Výše úhrady za zkoušku.....	36
5.4.8 Autorizující orgán.....	37
5.4.9 Vazby na povolání („Týká se povolání“).....	37
5.5 Další údaje v hodnoticím standardu dílčí kvalifikace.....	38
5.6 Transformace již existujících kvalifikací do NSK.....	38
6. Tvorba kvalifikačních standardů úplných kvalifikací.....	40
7. Stanovování způsobu složení úplné kvalifikace z dílčích kvalifikací.....	41
Přílohy.....	43

1. CÍLE A PRVKY NÁRODNÍ SOUSTAVY KVALIFIKACÍ

Národní soustava kvalifikací (NSK) je v České republice vytvářena od roku 2005 jako klíčový nástroj pro budování prostoru celoživotního učení. Je vytvářena jako transparentní systém, který poskytuje relevantní informace o kvalifikacích všem aktérům procesu celoživotního učení (zaměstnavatelům, vzdělávacím institucím, orgánům státní správy a samosprávy, občanům).

Standardizovaný popis kvalifikací v registru NSK by se postupně měl odrazit také v nabídce vzdělávacích programů. Doklad o získání kvalifikace podle NSK se tak stane jednoznačnou a průkaznou informací o znalostech a kompetencích, které jeho držitel získal, a to bez ohledu na to, jak je získal (formálním vzděláváním, kurzem, samostudiem, praxí apod.).

Legislativní prostředí pro nové přístupy k uznávání kvalifikací je dáno **zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání**. Zákon, který nabyl účinnosti 1. 8. 2007, definuje Národní soustavu kvalifikací, její strukturu, způsob vytváření a postupy při ověřování a uznávání kvalifikací. Základním smyslem NSK a zmíněného zákona je, že občanům mohou být uznávány jejich skutečné znalosti, dovednosti a kompetence, bez ohledu na to, zda je získali ve škole, v kurzu, v praxi nebo samostudiem.

NSK rozlišuje dva druhy kvalifikací:

- **Úplnou kvalifikaci (ÚK)**, kterou zákon č. 179/2006 Sb. definuje jako „odbornou způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání“ (úplnou kvalifikací je např. cukrář, kadeřník, instalatér, ekonom, strojírenský technik aj.).
- **Dílčí kvalifikaci (DK)**, kterou zákon č. 179/2006 Sb. definuje jako „způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání“. Tyto soubory činností jsou užší než povolání a podstatné pro ně je, že ve svém celku umožňují určité profesní uplatnění (např. montáž nábytku, montáž výtahů, výroba čalouněných sedadel, sportovní masáž, vazba a aranžování květin, příprava studené kuchyně, výroba zmrzliny aj.). Jinak řečeno, každá dílčí kvalifikace musí být samostatně uplatnitelná.

Zatímco soustava úplných kvalifikací má již svou určitou analogii v soustavě oborů vzdělání, soustava dílčích kvalifikací je zcela nový produkt. NSK by díky dílčím kvalifikacím měla přinést transparentnost do nepřehledného množství různých osvědčení a certifikátů, které jsou v současnosti udělovány absolventům kurzů dalšího vzdělávání, a měla by umožnit srovnatelnost těchto osvědčení, poskytujících zaměstnavatelům garantovanou informaci o obsahu příslušné dílčí kvalifikace.

Kvalifikace jsou popisovány v **Národní soustavě kvalifikací** prostřednictvím kvalifikačních a hodnoticích standardů:

- **Kvalifikační standard (KS)** je obecně řečeno soubor požadavků potřebných pro získání příslušné kvalifikace (tzn., co má držitel kvalifikace umět). Zákon č. 179/2006 Sb. vymezuje kvalifikační standard dílčí kvalifikace jako „strukturovaný popis odborné způsobilosti fyzické osoby pro řádný výkon určité pracovní činnosti nebo souboru pracovních činností v určitém povolání“.
- **Hodnoticí standard (HS)** je obecně řečeno soubor kritérií a způsobů ověřování požadavků stanovených v kvalifikačním standardu – (tzn., jak se ověří, jestli to uchazeč o kvalifikaci skutečně umí). Zákon č. 179/2006 Sb. vymezuje hodnoticí standard dílčí kvalifikace jako „soubor kritérií a organizačních a metodických postupů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykovávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání.“

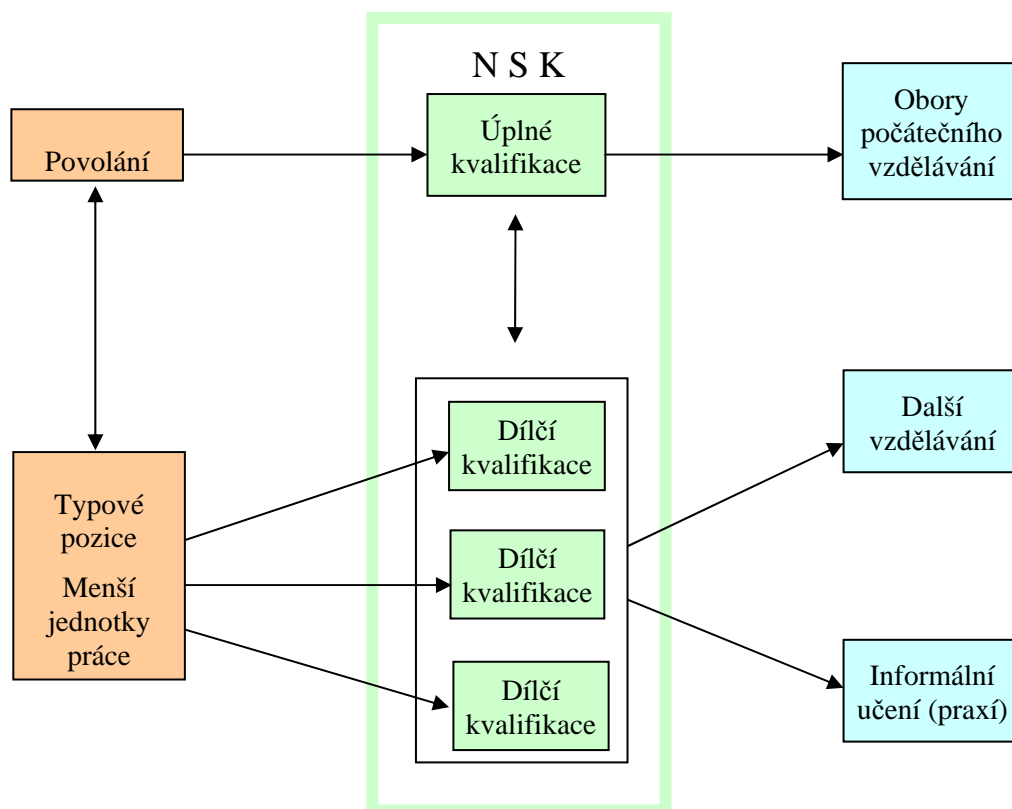
Správcem Národní soustavy kvalifikací je Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV).

Občané starší 18 let, kteří budou chtít získat některou dílčí kvalifikaci, budou přezkoušeni podle požadavků jejího hodnoticího standardu a pokud uspějí, získají celostátně platné osvědčení o této dílčí kvalifikaci. Přezkoušení je zpoplatněno a uchazeč hradí autorizované osobě náklady spojené se zkoušením. Rozpětí pro tuto úhradu je uvedeno v hodnoticím standardu každé dílčí kvalifikace.

Zkoušení a udělování osvědčení provádějí tzv. **autorizované osoby**. Autorizaci jim udělují příslušná ministerstva – tzv. autorizující orgány – pro každou dílčí kvalifikaci zvlášť. Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby a na její materiálně-technické vybavení jsou uvedeny v hodnoticím standardu každé dílčí kvalifikace.

NSK nabízí občanům ještě další možnost, a to získat nejen dílčí kvalifikace, ale i úplnou kvalifikaci, což znamená např. vyučení v určitém oboru vzdělání, aniž by bylo nutné absolvovat školní vzdělávání. Některé **úplné kvalifikace je možné poskládat z kvalifikací dílčích**. V praxi to znamená, že získá-li občan osvědčení o všech těchto dílčích kvalifikacích, bude moci na příslušné škole nebo učilišti složit zkoušku předepsanou pro příslušnou úplnou kvalifikaci (tzn. závěrečnou „učňovskou“ nebo maturitní zkoušku) a získat certifikát o dosažení odpovídajícího stupně vzdělání.

Národní soustava kvalifikací tak není izolovanou soustavou, ale je součástí mnohem širšího komplexu zahrnujícího sféru práce i sféru vzdělávání, mezi nimiž soustava kvalifikací poprvé v historii vytváří jednoznačný převodní most.

Národní soustava kvalifikací by tak měla plnit dvě důležité role jdoucí nad rámec uznávání podle zákona č. 179/2006 Sb.

- **Most spojující svět práce a svět vzdělávání** – z kvalifikačních standardů úplných (a nepřímo dílčích) kvalifikací by měly být odvozovány rámcové vzdělávací programy (RVP) oborů počátečního vzdělání (s vědomím toho, že počáteční vzdělávání má ještě další funkce než jen profesní přípravu), ke standardům dílčích kvalifikací by měla směřovat čím dále větší část nabídky dalšího vzdělávání.
- **Společný systémový rámec pro počáteční a další vzdělávání** – NSK by měla díky popisu kvalifikací pomocí výsledků učení umožňovat srovnatelnost výstupů počátečního i dalšího vzdělání.

2. ZÁKLADNÍ RÁMEC PROCESŮ NAPLŇOVÁNÍ NÁRODNÍ SOUSTAVY KVALIFIKACÍ

Vymezování dílčích kvalifikací a tvorba jejich standardů

- a) Pro jednotlivá odvětví nebo jinak vymezené profesní oblasti jsou sektorovými radami nebo jinak ustavenými reprezentacemi zaměstnavatelů v návaznosti na Národní soustavu povolání prováděny rozbory pokrytí odvětví (oblasti) dílčími kvalifikacemi z hlediska požadavků trhu práce. Z toho vyplývají návrhy na vznik nových dílčích kvalifikací.

Při rozbořech mohou být využity i další zdroje, kterými mohou být např. existující analýzy trhu práce, ať již prováděné na centrální úrovni, na regionální úrovni (úřady práce) nebo na odvětvové úrovni (ministerstva).

- b) Příslušnou sektorovou radou nebo jinou reprezentací zaměstnavatelů jsou ustavovány pracovní skupiny expertů z hospodářské sféry, které zpracovávají návrhy kvalifikačních a hodnoticích standardů pro příslušnou dílčí kvalifikaci. Východiskem je Národní soustava povolání (v oblastech, v nichž není naplněna, je zdrojem ISTEP), metodickou podporu poskytuje NÚOV, který současně zajišťuje, aby kvalifikační a hodnoticí standardy byly v souladu s metodikou NSK.

Po zpracování jsou tyto návrhy standardů předloženy sektorové radě nebo jinak ustavené reprezentaci zaměstnavatelů, která je buď schválí (přesněji řečeno doporučí ke schválení), nebo upraví a schválí, nebo je vrátí k přepracování.

Pokud jsou některé standardy podrobeny zkušebnímu ověření (např. v rámci aktivit typu UNIV), je žádoucí provést toto ověření po zpracování návrhu v pracovní skupině před předložením sektorové radě a výsledky ověření využít pro úpravu hodnoticího standardu.

Z důvodu urychlení pozdějších schvalovacích procesů je vhodné na jednání sektorových rad i jejich pracovních skupin přizvat zástupce autorizujícího orgánu.

- c) Schválené návrhy kvalifikačních a hodnoticích standardů přebírá NÚOV, který každé dílčí kvalifikaci přidělí kód, standard¹ postoupí správci centrální databáze kompetencí k okódování jednotlivých kompetencí a poté zajistí jazykovou a grafickou úpravu.

¹ Pokud je v textu metodiky použit pojem „standard“ bez označení „kvalifikační“ či „hodnoticí“, rozumí se tím oba.

Dílčí kvalifikace a jejich standardy jsou minimálně jednou za čtyři roky podrobeny revizi (v sektorové radě nebo jinak ustavené reprezentaci zaměstnavatelů, s iniciací a metodickou podporou NÚOV). Buď jsou uznány jako stále platné, nebo jsou zrušeny, případně jsou určeny k přepracování – pak probíhají procesy podle bodů b) a c).

Předpokládá se, že pro zefektivnění tvorby, posuzování a revize standardů bude vyvinut podpůrný software.

Definování úplných kvalifikací a způsobu jejich skládání z dílčích kvalifikací

- a) V návaznosti na Národní soustavu povolání a na vytvořené dílčí kvalifikace připraví NÚOV návrhy kvalifikačních standardů úplných kvalifikací, které pak jsou předmětem projednání v sektorové radě nebo jinak ustavené reprezentaci zaměstnavatelů (pokud nastane případ, že v rámci některého povolání nebude žádná dílčí kvalifikace, bude východiskem pro úplnou kvalifikaci jen toto povolání). Stanovisko zaměstnavatelů NÚOV zohlední při úpravě a dopracování standardu.
- b) Na základě srovnání standardů dílčích kvalifikací a úplné kvalifikace provede NÚOV ve spolupráci se zástupci sektorové rady nebo jinak ustavené reprezentace zaměstnavatelů určení vztahů úplné kvalifikace s dílčími kvalifikacemi a způsob složení úplné kvalifikace z dílčích kvalifikací.

Standardy úplných kvalifikací jsou v návaznosti na revize dílčích kvalifikací rovněž podrobovány revizi.

Schvalování a zveřejňování standardů

- a) NÚOV předloží standardy dílčích kvalifikací autorizujícímu orgánu, přičemž spolu s dílčími kvalifikacemi se pro získání celkové orientace a srovnání předkládají i standardy úplných kvalifikací (pokud k příslušné dílčí kvalifikaci již úplná kvalifikace existuje).
- b) Autorizující orgán posoudí standardy a předá své stanovisko a připomínky do NÚOV. NÚOV provede vypořádání připomínek zahrnující často jejich projednávání s autorizujícím orgánem a provede z nich vyplývající úpravy do obsahu standardů. V případě věcných změn požádá o stanovisko sektorovou radu.
- c) NÚOV předloží standardy Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) spolu s vypořádáním připomínek autorizujícího orgánu.
- d) Standardy jsou posouzeny MŠMT – věcnými útvary i útvarem, do jehož gesce spadají na MŠMT otázky legislativní a právní, gremiální poradou náměstka ministra sk. 2 a poradou vedení ministerstva. Pokud standardy

nevycházejí přímo z povolání, typových pozic či menších jednotek práce popsaných v NSP, vyžádá si MŠMT ještě stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). MŠMT rovněž vede případná potřebná jednání se zástupcem autorizujícího orgánu. Připomínky z jednotlivých stupňů řízení jsou předávány NÚOV, který je postupně zapracovává, takže do porady vedení ministerstva už jsou předloženy upravené standardy. V případě významných věcných zásahů je o stanovisko požádána sektorová rada.

- e) Po schválení standardů vedením MŠMT jsou standardy a další údaje o dílčích kvalifikacích včetně vazeb s úplnou kvalifikací zveřejněny v informačním systému NSK www.narodni-kvalifikace.cz.

3. VYMEZOVÁNÍ POTŘEBY DÍLČÍCH KVALIFIKACÍ

Dílčí kvalifikace je podle zákona č. 179/2006 Sb. definována jako „způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání“.

Tyto soubory činností jsou užší než povolání a podstatné pro ně je, že ve svém celku umožňují určité profesní uplatnění (např. montáž nábytku, montáž výtahů, výroba čalouněných sedadel, sportovní masáž, vazba a aranžování květin, příprava studené kuchyně, výroba zmrzliny aj.).

Jinak řečeno, každá dílčí kvalifikace musí být samostatně uplatnitelná na trhu práce.

Vymezovat dílčí kvalifikace tedy znamená identifikovat dílčí jednotky práce, které si žádá trh práce. Potřeba dílčí kvalifikace tak musí vznikat z diskusí zaměstnavatelů, resp. jejich zástupců, reprezentantů světa práce.

Prostor pro vytvoření dílčí kvalifikace je všude, kde existuje určitá kvalifikovaná činnost nebo soubor kvalifikovaných činností, které samy o sobě mohou tvořit celou náplň práce pro pracovníka. Podmínkou je, že tato práce je zaměstnavateli žádaná, tedy že pracovník, který je schopen tuto práci vykonávat, je pro ně využitelný, byť by už jinou prací nebyl schopen vykonávat.

Z hlediska pracovníka je dílčí kvalifikace způsobilostí vykonávat určitou práci, s níž se (alespoň sezónně) může uplatnit na trhu práce.

Nemělo by přitom ovšem jít o činnost, která je vykonávaná jen několika málo pracovníky u jednoho zaměstnavatele.

Východiskem pro vymezování dílčích kvalifikací je **Národní soustava povolání** (NSP), konkrétně jednotlivé **typové pozice** a **menší jednotky práce**,

resp. kompetence u typových pozic a další informace o typových pozicích (pracovní činnosti, příklady prací). Typy vztahů mezi kvalifikacemi a jednotkami Národní soustavy povolání jsou v příloze č. 3.

Název dílčí kvalifikace by měl být co nejkonkrétnější, tedy např. nikoliv brusič, ale brusič šperkového kamene, nikoliv točič, ale točič keramiky apod.

4. TVORBA KVALIFIKAČNÍCH STANDARDŮ DÍLČÍCH KVALIFIKACÍ

Kvalifikační standard dílčí kvalifikace je zákonem č. 179/2006 Sb. definován jako „strukturovaný popis odborné způsobilosti fyzické osoby pro řádný výkon určité pracovní činnosti nebo souboru pracovních činností v určitém povolání“.

Kvalifikační standard dílčí kvalifikace je tedy souborem požadavků pro řádný výkon pracovních činností příslušné dílčí kvalifikace.

Tyto požadavky je třeba formulovat jako kompetence.

Kompetencí pro výkon určité práce obecně rozumíme schopnost vykonávat tuto práci a dosahovat přitom dostatečné úrovně výkonnosti a kvality; zahrnuje odpovídající znalosti, dovednosti, chování a postoje.

Kompetence v kvalifikačních standardech jsou součástí tzv. kompetenčního modelu, který je prostřednictvím centrální databáze kompetencí (CDK) společný pro Národní soustavu kvalifikací a pro Národní soustavu povolání. Kompetence jsou v něm podle daných pravidel klasifikovány. Tento kompetenční model rozlišuje tyto typy kompetencí:

- **Odborné kompetence specifické**, které říkají, co by pracovník v dané pozici měl umět po odborné stránce (např. diagnostikování poruch automobilu, měření elektrických veličin, vedení podvojného účetnictví aj.).
- **Obecné kompetence**, které říkají, co by pracovník v dané pozici měl zvládat nad svoji odbornost, ale co je současně pro výkon dané pozice nezbytné (např. cizí jazyky, efektivní komunikace, práce s informacemi aj.). Dělí se na měkké kompetence a na odborné kompetence obecné.

4.1 Stanovování odborných kompetencí specifických

Odborné kompetence specifické jsou nejčastější formou požadavků kvalifikačního standardu dílčí kvalifikace.

Obdobně jako při vymezení dílčích kvalifikací je i při tvorbě jejich kvalifikačních standardů třeba **použít jako zdroj Národní soustavu povolání, zejména kompetence již stanovené u jednotlivých typových pozic**, příp. další informace (pracovní činnosti, příklady prací).

Pokud kompetence již stanovené u typových pozic jsou posouzeny jako žádoucí i pro dílčí kvalifikace, je v zájmu udržení jednotnosti, propojitelnosti a transparentnosti celého systému tyto kompetence přebírat. Neměly by se zbytečně měnit formulace kompetencí, zvláště pokud by se tím změnilo jen slovní znění, ale nikoliv věcný obsah.

Stanovené kompetence by měly zohledňovat nejen současné požadavky trhu práce, ale i požadavky perspektivní.

K obsahu odborných kompetencí specifických

Odborná kompetence specifická (dále specifická kompetence) v sobě zpravidla zahrnuje dvě složky – činnostní a znalostní.

Např. specifická kompetence *opravy dřevobráběcích strojů* zahrnuje

- „činnostní“ složku *opravy* představující zvládnutí postupů při technických opravách a
- „znalostní“ složku *dřevobráběcí stroje, jejich stavba a funkce jednotlivých komponent*.

Zjednodušeně lze říci, že „znalostní“ složka je představována určitým okruhem znalostí, „činnostní složka“ dovednostmi.

Vzájemným spojením obou těchto složek vzniká kompetence. Kompetence se vyznačuje tím, že směřuje k dosažení žádoucího výsledku práce. Ve své formulaci by ale neměla tento výsledek popisovat detailně, to je úkolem kritérií hodnoticího standardu. Až ta by měla určovat, jak se prokáže, že kompetence směřuje k dosažení žádoucího výsledku práce.

Specifická kompetence by měla obsahovat jen jednu činnostní složku. Tzn., že kompetencí by nemělo být např. *opravy a obsluha dřevobráběcích strojů*, protože jde již o dvě různé činnosti, které nemusí být požadavkem pro jednu kvalifikaci.

Podstatné jméno uvádějící činnostní složku kompetence by mělo být v nedokonavém vidu (*zhotovování*, nikoliv *zhotovení*).

Konkrétnost nebo naopak obecnost znalostní složky by měla vycházet ze specifičnosti resp. obecnosti dané dílčí kvalifikace. Např. pro kvalifikaci nástrojař může být kompetencí *provádění funkčních zkoušek nástrojů, náradí, přípravků, měřidel*, zatímco pro dílčí kvalifikaci *výroba řezných nástrojů* bude tato kompetence konkrétnější – *provádění funkčních zkoušek řezných nástrojů*.

Nemá smysl, aby u kvalifikace nástrojař byly vyjmenovány všechny jednotlivé kompetence pro jednotlivé druhy nástrojů, vhodnější je obecnější formulace. Naopak u dílčí kvalifikace zaměřené pouze na řezné nástroje nelze požadovat kompetenci zaměřenou obecně na všechny druhy nástrojů.

V některých případech ovšem může být specifická kompetence stejná pro obecněji i konkrétněji zaměřenou kvalifikaci (u uvedených kvalifikací to může být např. *orientace ve strojírenských výkresech*).

Ukázka z kvalifikačního standardu dílčí kvalifikace „výroba zákusků a dortů“ složeného pouze z takto pojatých specifických kompetencí.

1.	Příjem a uchovávání potravinářských surovin a polotovarů
2.	Volba technologického postupu pro zhotovování cukrářských výrobků
3.	Příprava, výpočet spotřeby a úprava surovin pro přípravu cukrářských výrobků
4.	Zhotovování těst, hmot a polotovarů dle receptur
5.	Dělení a tvarování cukrářských těst a hmot, plnění před pečením
6.	Pečení a smažení cukrářských výrobků
7.	Příprava a používání základních náplní, polev a ozdob pro výrobu zákusků a dortů dle receptur
8.	Dohotovování a zdobené zákusků a dortů
9.	Uchovávání, balení a expedice cukrářských výrobků
10.	Posuzování jakosti cukrářských surovin, polotovarů, hotových výrobků
11.	Prodej cukrářských výrobků
12.	Vytváření cukrářských receptur
13.	Obsluha zařízení na výrobu cukrářských těst, hmot, náplní a polev
14.	Obsluha zařízení na pečení a smažení cukrářských výrobků
15.	Seřizování, ošetřování a údržba cukrářských strojů a zařízení
16.	Dodržování technologických postupů a hygienických a bezpečnostních předpisů v cukrářské výrobě, provádění hygienicko-sanitační činnosti

U kvalifikací nižších úrovní je kvalifikační standard většinou složený pouze z takto činnostně pojatých specifických kompetencí.

U kvalifikací vyšších úrovní, zpravidla tam, kde je zapotřebí hlubší teoretické zázemí uplatnitelné ve více činnostech, nemusí na stanovení některých kvalifikačních požadavků stačit jen činnostně pojaté kompetence.

V těchto případech **může mít kvalifikační standard vedle činnostně pojatých kompetencí i kompetence, které jsou pojaté jako znalosti nebo odborné disciplíny**, tzn., že mají pouze znalostní složku (např. *znalosti různých teorií, pravidel, materiálů apod.*).

Takto pouze znalostně formulované kompetence by ale měly být používány jen tehdy, je-li to skutečně nezbytné. Jde zejména o případy, kdy vlastní činnosti v kvalifikaci, vycházející z určité odborné znalosti resp. odborné disciplíny, jsou velmi rozmanité a tím i spektrum potřebných specifických kompetencí by bylo velmi rozdrobené a náročně ověřovatelné.

4.2 Stanovování obecných kompetencí

Při sestavování kvalifikačního standardu je třeba vybrat obecné kompetence, které jsou pro vykonávání jednotlivých činností příslušné dílčí kvalifikace potřebné.

Stejně jako u specifických kompetencí, zdrojem jsou obecné kompetence a jejich úrovně stanovené u příslušné typové pozice nebo menší jednotky práce v Národní soustavě povolání.

Obecné kompetence říkají, co by pracovník v dané pozici měl zvládat nad svoji odbornost; jinými slovy jde o způsobilost zvládat určité komplexy činností bez ohledu na jejich profesní zaměření.

Obecnými kompetencemi rozumíme ty kompetence, které jsou minimálně závislé na specifické specializaci vykonávaných činností, přesahují danou odbornost a jsou přenositelné do jiné odbornosti, tedy i do jiných kvalifikací.

Obecné kompetence se člení na

- měkké kompetence (tzv. softskills)
- obecné kompetence odborné.

Měkké kompetence vycházejí z určitých obecných schopností člověka (např. pohotovost, přesnost, pečlivost, srozumitelnost, přesvědčivost, praktičnost apod.), **ze kterých se dalším rozvíjením stávají kompetence.**

Stávající kompetenční model společný pro Národní soustavu povolání a pro Národní soustavu kvalifikací obsahuje v inovované podobě (bude dále ještě vyvíjen v široké adresorní spolupráci) soubor 15 měkkých kompetencí, avšak ne všechny jsou vhodné pro NSK. V NSK jsou využitelné následující:

Kompetence k efektivní komunikaci
Kompetence k ovlivňování ostatních
Kompetence ke kooperaci (spolupráci)
Kompetence k podnikavosti (podnikavost)
Kompetence k flexibilitě (operativnost a pružnost v myšlení a chování)
Kompetence k uspokojování zákaznických potřeb
Kompetence k výkonnosti
Kompetence k samostatnosti
Kompetence k řešení problémů
Kompetence k plánování a organizaci práce
Kompetence k celoživotnímu učení
Kompetence k aktivnímu přístupu
Kompetence ke zvládnutí zátěže (odolnost vůči stresu)
Kompetence k objevování a orientaci v informacích
Kompetence k vedení lidí

Odborné kompetence obecné jsou založené na určitém znalostním základu, na rozdíl od specifických kompetencí jsou však široce přenositelné (zejména angličtina, využívání počítače, řízení motorových vozidel).

Při aplikaci obecných kompetencí (měkkých i odborných) v kvalifikačních standardech dílčích kvalifikací jsou dvě možnosti:

- a) Postupovat stávajícím způsobem, tzn. **integrovat obecné kompetence v rámci specifických odborných kompetencí**. Obecná kompetence tak není v kvalifikačním standardu explicitně uvedena, ale je aplikována v rámci specifické kompetence, v hodnoticím standardu by se však měla u této specifické kompetence uplatnit kritéria ověřující její „obecnou“ část.
- b) Použít obecnou kompetenci z centrální databáze kompetencí.

Řešení ad a) má u dílčích kvalifikací jednoznačnou prioritu. Řešení ad b) je vhodné aplikovat jen tam, kde jde o skutečně měkkou kompetenci, plně přenositelnou a zcela nezávislou na odborných činnostech. Vhodné je to zpravidla jen u řízení, a to na vyšších úrovních řízení a u kompetencí vyšších úrovní (5–8).

4.3 Kvalifikační úrovně NSK

Každá úplná i dílčí kvalifikace v Národní soustavě kvalifikací (NSK) má určitou kvalifikační úroveň.

Návrh úrovní kvalifikací v NSK byl vytvářen v široké spolupráci s nastavováním úrovní pro Národní soustavu povolání a v úzké návaznosti na definované úrovně Evropského rámce kvalifikací (EQF).

Díky tomu vznikla jednotná soustava kvalifikačních úrovní, která je společná pro NSK a pro NSP a která je v přímém vztahu v poměru 1:1 s úrovněmi EQF. Popisy kvalifikačních úrovní a jejich vztahů jsou v příloze č. 2.

Obecné zásady

- a) Kvalifikační úroveň pro každou kompetenci by měla být posuzována samostatně. Mělo by se přitom vycházet z kvalifikačních úrovní stanovených u kompetencí adekvátní typové pozice v Národní soustavě povolání.
- b) Nemělo by se stát, že některá zásadní kompetence má vyšší úroveň než je úroveň kvalifikace jako celku.
- c) Výsledná úroveň kvalifikace má odpovídat úrovním přiřazeným většině kompetencí s tím, že větší váhu mají kompetence, které jsou pro danou kvalifikaci zásadní.

Pravidla b) a c) se výjimečně mohou dostat do vzájemného rozporu. V těchto případech má přednost pravidlo b).

Pro obecné kompetence kromě výše uvedeného platí následující:

- Pokud budou obecné kompetence aplikovány v rámci specifických kompetencí (řešení ad a), u dílčích kvalifikací bude ve velké většině) nebude pro ně tím pádem stanovována úroveň (bude odpovídat úrovni příslušné kompetence specifické).
- Pokud budou obecné kompetence v kvalifikačním standardu samostatně (řešení ad b), u dílčích kvalifikací bude jen ve výjimečných případech u vyšších kvalifikačních úrovní), měly by být využity úrovně stanovené u příslušných obecných kompetencí v adekvátní typové pozici v Národní soustavě povolání.

4.4 Další údaje v kvalifikačním standardu dílčí kvalifikace

Na konci kvalifikačního standardu dílčí kvalifikace budou ještě uvedeny následující údaje:

- Tabulka definující druh vztahu dílčí kvalifikace s příslušnou kvalifikací úplnou.
- Informace o tom, se kterými dalšími dílčími kvalifikacemi dochází ke složení kvalifikace úplné.
- Seznam subjektů, které se podílely na přípravě kvalifikačního standardu. Pokud byl kvalifikační standard připravován v sektorové radě, uvede se název sektorové rady i všechny subjekty zastoupené v sektorové radě a v pracovní skupině, která kvalifikační standardy vytvářela.

5. TVORBA HODNOTICÍCH STANDARDŮ DÍLČÍCH KVALIFIKACÍ

5.1 Účel a struktura hodnoticího standardu dílčí kvalifikace

Hodnoticí standard dílčí kvalifikace je zákonem č. 179/2006 Sb. definován jako soubor kritérií a organizačních a metodických postupů a materiálně-technických předpokladů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání.

Hodnoticí standard dílčí kvalifikace tedy stanovuje, jak ověřit, zda uchazeč o určitou dílčí kvalifikaci splňuje požadavky stanovené na tuto kvalifikaci v jejím kvalifikačním standardu.

Hodnoticí standard navazuje na kvalifikační standard a určuje kritéria hodnocení a způsoby ověření jednotlivých požadavků kvalifikačního standardu.

Je žádoucí, aby kritéria hodnocení vznikala v bezprostřední vazbě na stanovení jednotlivých kompetencí. Zatímco kompetence popisují, co musí držitel kvalifikace prokázat, kritéria hodnocení popisují, jak to má prokázat.

Zákon č. 179/2006 Sb. definuje hodnoticí standard dílčí kvalifikace jako soubor kritérií, organizačních a metodických postupů, materiálně-technického zabezpečení a dalších případných požadavků pro ověřování příslušné dílčí kvalifikace.

Hodnoticí standardy dílčích kvalifikací mají jednotnou strukturu, která zahrnuje:

- kritéria hodnocení pro každou kompetenci
- způsoby ověřování jednotlivých kritérií
- další pokyny k realizaci zkoušky
- požadavky na autorizovanou osobu

5.2 Stanovování kritérií hodnocení

Stanovit kritéria hodnocení znamená **stanovit pro každou jednotlivou kompetenci, co má uchazeč u zkoušky splnit, aby se z toho dalo určit, zda disponuje příslušnou kompetencí.**

Kritéria musí být formulována tak, **aby se podle nich mohlo jednoznačně rozhodnout, zda zkoušený ověřovanou kompetencí má nebo nemá.**

Každé kritérium hodnocení by mělo být formulováno tak, aby neumožňovalo vícery výklad, aby mohlo být ověřeno a aplikováno při každém hodnocení pokud možno stejně, aby neumožňovalo výraznější rozdíly v nárocích na zkoušené.

Kritéria mohou být zaměřena jak na proces, tedy na ověření toho, jak zkoušený vykonává zadaný úkol, tak na výsledek, tedy na ověření toho, co zkoušený provedl, vykonal či vytvořil.

Výsledkem, který by se měl objevit v kritériu, není např. „*žehlit*“, ale „*vyžehlit sako*“.

K míře přesnosti kritérií

Pokud je kritérium zaměřeno na proces, je třeba rozhodnout, je-li pro posouzení úspěšného zvládnutí vhodné tento proces blíže zpřesnit jednotlivými úkony a jejich průběhem či parametry, které by měl uchazeč dodržet, případně dokumentací či normami, které daný proces předepisují.

Pokud je kritérium zaměřeno na výsledek (produkt), je třeba rozhodnout, je-li účelné pro posouzení úspěšného vytvoření produktu ho blíže zpřesnit, např. jeho vlastnostmi, parametry, povolenými odchylkami, uvedením normy atd. Je přitom třeba dbát na to, aby nešlo o parametry, odchylky, normy apod., které podléhají příliš častým změnám, vyžadujícím příliš časté revize hodnoticích standardů.

Zpřesňující údaje je třeba zformulovat tak, aby byly přímo součástí textu kritérií. Je-li některý zpřesňující údaj společný pro více kompetencí, může být uveden v pokynech pro realizaci zkoušky v druhé části hodnoticího standardu.

U každé kompetence je třeba uvést, zda pro její prokázání je třeba splnit všechna uvedená kritéria, nebo jen některá z nich, případně jejich kombinace.

Příklad z dílčí kvalifikace „kominík – revizní technik spalinových cest“

A.3.F.1.3.081 Posuzování návrhů na stavbu a rekonstrukci spalinových cest	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Posoudit správnost navržené spalinové cesty (podle ČSN 73 4201)	Písemně
b) Posoudit přístup ke kontrolním (čisticím) místům spalinové cesty	Prakticky s výkladem
Je třeba splnit obě kritéria.	

A.2.F.1.3.082 Návrh a výpočet spalinové cesty	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Navrhnout spalinovou cestu pro spotřebič do výkonu 25 kW podle zadání (podle ČSN 73 4201)	Písemný návrh spalinové cesty a výpočet velikosti průřezu
b) Vypočítat velikost průřezové plochy komínového průduchu podle zadání (podle ČSN 73 4201)	
Je třeba splnit obě kritéria.	

A.4.F.1.3.081 Provozní kontrola a zkoušení spalinových cest	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Kontrolovat stav a správnou funkci spotřebičů, kouřovodů a komínů na různé druhy paliv podle zadání (podle ČSN 73 4201)	Praktické provedení s popisem činnosti a zápisem zjištěného stavu
Je třeba splnit kritérium pro nejméně dva druhy paliv.	

C.4.F.1.3.082 Provádění tlakové a kouřové zkoušky komínů	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Provést a vyhodnotit tlakovou a kouřovou zkoušku podle zadání	Praktické provedení s popisem činnosti a zápisem zjištěného stavu
b) Provést kontrolu plynůstnosti přetlakového komína podle zadání	Praktické provedení s popisem činnosti a zápisem zjištěného stavu
Je třeba splnit obě kritéria.	
A.3.F.1.3.083 Provedení výchozí revize	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Zjistit potřebné údaje pro výchozí revizi	Zjištění údajů a vyhotovení zprávy
b) Vyhotovit revizní zprávu podle zadání	
Je třeba splnit obě kritéria.	

Příklad z dílčí kvalifikace „sportovní masáž“

B.7.I.1.6.020 Vykonávání ručních masáží celého těla – pohotovostní masáž před sportovním výkonem	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Vysvětlit význam pohotovostní masáže pro výkon sportovce	Ústní vysvětlení
b) Vysvětlit načasování pohotovostní masáže před sportovním výkonem	Ústní vysvětlení
c) Zvolit vhodný masážní prostředek na pohotovostní masáž	Ústní vysvětlení
d) Provést pohotovostní masáž zad	Praktické předvedení s ústním vysvětlením
e) Provést pohotovostní masáž dolních končetin	Praktické předvedení s ústním vysvětlením
f) Provést pohotovostní masáž horních končetin	Praktické předvedení s ústním vysvětlením
Je třeba splnit všechna kritéria.	

B.7.I.1.6.021 Aplikace masážních přípravků používaných při masáží klientů	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Rozdělit přípravky podle charakteru	Ústní vysvětlení
b) Rozdělit emulzní přípravky, charakterizovat jednotlivé složky emulzí, uvést jejich použití, expirační dobu a předvést způsoby aplikace při masáži	Ústní vysvětlení s praktickým předvedením
c) Rozdělit olejové přípravky, charakterizovat jednotlivé složky, uvést jejich použití, expirační dobu a předvést způsoby aplikace při masáži	Ústní vysvětlení s praktickým předvedením
d) Vyjmenovat masážní přípravky, jejich použití a předvést způsoby aplikace při masáži	Ústní vysvětlení s praktickým předvedením
e) Uvést možnosti alergií a případných komplikací při použití přípravků při masáží	Ústní vysvětlení
Je třeba splnit všechna kritéria.	

B.2.I.1.6.001 Objednávání přípravků, pomůcek a přístrojů do masérské provozovny u dodavatelů	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Vyhledat v nabídce (katalogy, webové stránky firem apod.) přípravky a pomůcky, zhodnotit použitelnost nabízených produktů pro daný provoz	Ústně nad nabídkovým materiálem s obhajobou zvoleného výběru
b) Objednat přípravky a pomůcky	Vyhotovit objednávku
Je třeba splnit obě kritéria.	

Jak již bylo uvedeno, obecné kompetence je vhodné nestanovovat v kvalifikačních standardech dílčích kvalifikací explicitně jako samostatné kompetence, ale aplikovaně v rámci vhodných specifických kompetencí. V hodnoticím standardu by se však měla u této specifické kompetence uplatnit kritéria ověřující její „obecnou“ část.

Např. kompetence „*poskytování informací o pojistných produktech*“ by v kritériích hodnocení měla mít zahrnuto mj. např. „*srozumitelně vysvětlit...*“, „*přizpůsobit styl jednání sociální a vzdělanostní skupině klienta*“, „*naslouchat klientovi a využít to jako zpětnou vazbu pro nabídku*“.

Znamená to, že při tvorbě hodnoticího standardu dílčí kvalifikace musí být zdrojem nejen kvalifikační standard příslušné dílčí kvalifikace, ale i obecné kompetence (měkké i odborné) stanovené pro adekvátní typovou pozici. Z nich je třeba odvodit kritéria hodnocení a integrovat je do kritérií hodnocení adekvátních specifických kompetencí.

Optimální počet kritérií pro jednotlivé kompetence nelze určovat. Důležité je, aby šlo o kritéria, která budou pro příslušnou kompetenci skutečně relevantní.

V případech, kdy se kritéria určitým způsobem překrývají nebo jsou analogická a jen zaměřená na různé pracovní objekty (např. na různé typy zařízení) může být stanoveno (a je vhodné to tak stanovit), že splnění některých kritérií je nezbytně nutné, zatímco ze zbývajících stačí splnit jen jedno nebo jinak vymezený počet. Tato volitelnost kritérií však nemůže být uplatněna v případech, kdy každé kritérium ověřuje jen část kompetence a pouze jako celek zajišťují plnohodnotné ověření dané kompetence.

5.3 Stanovování způsobů ověření kritérií

Způsob ověření je třeba stanovit pro každé jednotlivé kritérium. Určuje, jakým postupem je kritérium ověřováno.

Základní způsoby ověření jsou:

- praktické předvedení
- písemné ověření
- ústní ověření

V položce způsoby ověřování je nutné uvést ke každému kritériu alespoň takto stručně stanovený způsob ověření. Jednotlivé způsoby zde ale mohou být dále specifikovány. Pro specifikaci způsobů ověřování mohou být využity i pokyny pro realizaci zkoušky v části B hodnoticího standardu.

5.3.1 Praktické předvedení

Uchazeč předvádí určitou činnost.

Pojem „praktická“ zde neznamena jen „fyzická“ – může sem patřit např. zkontrolování určitého výstupu, zjištění a posouzení určitých parametrů, volba určitých nástrojů či postupů apod. Také sem patří ústní komunikace, která může mít např. podobu rozhovoru se zákazníkem, hrané scénky určité modelové situace apod.

Při tomto způsobu ověřování se **hodnotí buď průběh předváděné činnosti, nebo přímo její produkt** či jiný výsledek, resp. jeho parametry či vlastnosti stanovené v kritériu ověřování, anebo obojí.

Z hlediska efektivnosti celé zkoušky je žádoucí, pokud to je možné, aby se jednotlivé předváděné činnosti stanovené pro více kompetencí sestavily **do jednoho procesu, který vede k určitému výsledku, k němuž jsou potřebné všechny tyto kompetence (a kritéria).**

Takovým výsledkem může být např. produkt, pro jehož správně vytvořený tvar, rozměry, povrch, barvu a případné další vlastnosti (teplota, chuť, vláčnost, tvrdost apod.) je třeba ovládat několik kompetencí, ale ty se nemusí hodnotit zvlášť, protože jejich splnění je zaručeno právě tím, že produkt splňuje požadavky všech těchto kompetencí.

Pokud se podaří nalézt takovýto způsob zefektivnění ověřování, je možné jej popsat v pokynech pro realizaci zkoušky, které jsou v části B hodnoticího standardu. Vhodné může být také využití posledního řádku v tabulce příslušné kompetence uvedením, že stanovená kritéria lze ověřovat společně s ověřováním kompetence xyz.

Předvádění stanovených činností může probíhat také jejich simulací, která může výrazně snížit náklady. Technické činnosti mohou být simulovány pomocí počítače a dalších zařízení. Činnosti založené na mezilidské komunikaci mohou být simulovány pomocí hraných scének. Pokud je pro předváděné činnosti simulace možná, je vhodné uvést to do hodnoticího standardu – buď poznámkou u způsobu ověřování, anebo do pokynů k realizaci zkoušky v části B hodnoticího standardu.

5.3.2 Písemné ověřování

Uchazeč se vyjadřuje písemně, což umožňuje ověření kompetencí, které nejsou ověřitelné prakticky. Tento způsob ověřování nabývá významu především u ověřování dílčích kvalifikací vyšších úrovní (ale nejen u nich).

Je-li u příslušného kritéria hodnoticího standardu uvedeno písemné ověřování, znamená to, že součástí písemného zadání, které autorizovaná osoba zadává uchazeči, mají být formulace určitých úloh, výpočtů, popisů, testů apod., které má uchazeč písemně vyřešit a které zaručí splnění příslušného kritéria.

Písemné úlohy

Obdobně jako u praktického ověřování je možné zvýšit efektivnost celé zkoušky tím, že se jednotlivé písemné úlohy (výpočty, nákresy, popisy řešení problému apod.) sloužící pro ověřování různých kompetencí sestaví **do jedné komplexní**

úlohy (projektů, případové studie), která vede k určitému výsledku, k němuž je potřebné prokázat všechny tyto kompetence (a kritéria).

Takovým výsledkem může být např. návrh určitého technologického postupu, pro jehož jednotlivé operace, posloupnost, stanovená zařízení, nástroje, materiály apod. je třeba ovládat několik kompetencí, ale ty se nemusí hodnotit zvlášť, protože jejich splnění je zaručeno právě tím, že správně navržený technologický postup v sobě zahrnuje splnění požadavků všech těchto kompetencí. Obdobnou roli může mít komplexně pojatý a správně sestavený návrh rozpočtu, jednoduchého výrobku, počítačový program atd.

Vhodným doplňkem je **ústní obhajoba** této úlohy. Ve způsobu ověření pak může být uvedeno např. „písemnou úlohou s ústní obhajobou“

Pokud se podaří nalézt takovýto způsob zefektivnění písemného ověřování, je žádoucí jej popsat v pokynech pro realizaci zkoušky, které jsou v části B hodnoticího standardu.

Testy

Zvláštní formou písemného ověřování jsou písemné testy různého typu. Uchazeč písemně odpovídá na otázky výběrem odpovědi z několika nabízených možností.

Písemný test by měl být stanoven jako způsob ověřování jen v následujících případech:

- **u dílčích kvalifikací, které mají velmi rozsáhlé spektrum znalostí**, které je nereálné anebo neúměrně drahé v potřebném rozsahu ověřovat formou praktického nebo ústního ověřování, ba dokonce ani formou písemných úloh
- test jako součást zkoušky má oporu v nějaké zákonné normě, podle níž zkouška dosud probíhala a která bude i nadále platná
- test jako součást příslušné zkoušky má již určitou tradici a je osvědčený.

Test až na výjimky (např. psychotesty, testy IQ) umožňuje ověřit pouze znalosti, resp. znalostní složku kompetencí. Pokud se tvůrci hodnoticího standardu rozhodnou zařadit test jako způsob ověřování, musí být splněna následující podmínka:

Test u zkoušky **nemůže být jediným způsobem ověřování, tzn., že musí být kombinován s ještě jiným způsobem ověřování.**

Pravidla pro aplikaci písemných testů jako způsobu ověřování

Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být **generovány z dostatečně velkého souboru otázek**, aby bylo umožněno řádově několik desítek různě sestavených testů.

B. Při každé zkoušce **musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu**. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněny následující dvě podmínky:

B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:

Pro každé kritérium existuje několik otázek.

B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:

Každý uchazeč má ve svém testu pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) **alespoň jednu otázku.**

Orámovaný text je třeba uvést do pokynů pro realizaci zkoušky v případě,

- že test je u některých kritérií uveden jako způsob ověřování
- že test sice není u žádných kritérií uveden jako způsob ověřování, ale jde o dílčí kvalifikaci vyšší úrovně než kvalifikační úroveň 3 a u některých kritérií je uvedeno písemné ověřování, které není přímo předepsané jinak než testem (např. úlohou, výpočtem, případovou studií, projektem apod.), a kde je tedy možnost, že autorizovaná osoba použije ověření testem.

Autorizující orgán může požadovat, aby autorizovaná osoba spolu s žádostí o autorizaci předložila i souhlas sektorové rady nebo jí pověřeného experta se souborem otázek, z nichž budou testy generovány. V tomto případě, a pokud s tím souhlasí sektorová nebo jiná relevantní reprezentace zaměstnavatelů, je třeba tento požadavek uvést do pokynů pro realizaci zkoušky, tzn. uvést, že „zájemce o autorizaci je povinen předložit spolu se žádostí o autorizaci soubor testových otázek“.

Bude-li to autorizující orgán požadovat, je možné po autorizované osobě v pokynech pro realizaci zkoušky žádat zveřejnění souboru konkrétně formulovaných témat charakterizujících jednotlivé otázky (nikoliv již varianty konkrétních testů, nikoliv nabídky odpovědí a nikoliv správné odpovědi).

Tvůrci hodnoticího standardu mohou výjimečně (po dohodě s autorizujícím orgánem) rozhodnout, že test musí být jednotný, tedy že musí být generován z jednoho společného souboru otázek platného pro všechny autorizované osoby. Tento soubor otázek není součástí hodnoticího standardu, ale v pokynech pro realizaci zkoušky bude uvedeno (po dohodě s autorizujícím orgánem), že součástí zkoušky jsou testy generované ze společného souboru testových otázek s odkazem, že tento soubor je spravován autorizujícím orgánem.

5.3.3 Ústní ověřování

Uchazeč se verbálně vyjadřuje k dané otázce, tématu, vysvětluje své postupy.

Ústní ověřování se používá především **při ověřování znalostí**. A protože pro dílčí kvalifikaci jsou hlavní kompetence a nikoliv jen znalosti, mělo by být ústní ověřování jen **doplňkovým způsobem ověřování**, který musí být kombinován s jiným způsobem ověřování.

Praktické a ústní ověřování může být spolu kombinováno – uchazeč např. provádí kontrolu a přitom popisuje, co v rámci této kontroly označuje za nesprávné, nebo provádí výběr z norem a říká, co vybírá a proč. Ústní určení příčiny nebo důsledků může být často součástí ústního doprovodu praktického předvedení.

U ústního ověřování by uchazeč měl dostat po obdržení otázky čas na přípravu, zvláště jde-li o rozsáhlejší téma nebo složitější či komplexní problém. Tento čas se pro jednotlivá kritéria a kompetence v hodnoticím standardu neuvádí, ale součet časů se uvádí v položce „Doba přípravy na zkoušku“.

Ústní ověřování formou losování otázek

Ústní ověřování je možné nastavit formou losování otázek, kdy autorizovaná osoba má připraven soubor otázek, z něhož uchazeč „losuje“.

Tento způsob ověřování je vhodný jen u dílčích kvalifikací založených na **širokém spektru znalostí**, kde navíc z nějakého důvodu **nelze nebo není vhodné aplikovat písemné ověřování**.

Tento způsob ověřování má oproti „ad hoc“ pokládaným otázkám výhodu, že lépe **umožňuje vytvářet komplexněji pojaté otázky** (někdy jde spíš o témata než o jednotlivé otázky) **zahrnující více kompetencí** či kritérií, a tím zefektivňuje zkoušku.

Pravidla pro aplikaci ústního ověřování formou vylosovaných otázek

Soubor otázek pro ústní ověřování stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

Při každé zkoušce **musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu**. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí losovaných otázek, musí být splněné následující dvě podmínky:

A. Pro celkový soubor otázek:

Každé kritérium je zohledněno v několika otázkách.

B. Pro soubor vylosovaných otázek konkrétního uchazeče:

Každý uchazeč musí mít v souboru svých vylosovaných otázek zohledněno alespoň jednu každé kritérium (myslí se kritérium, u něhož jsou losované otázky způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit).

Orámovaný text je třeba uvést do pokynů pro realizaci zkoušky v případě,

- že losované otázky jsou u některých kritérií uvedeny jako způsob ověřování
- že jde o dílčí kvalifikaci vyšší úrovně než kvalifikační úroveň 3, jejíž hodnoticí standard obsahuje ústní ověřování u více než jedné kompetence a není přímo stanovené jinak než losovanými otázkami (např. jako doplnění k praktickému ověření, jako ústní doprovod apod.),
- losované otázky sice nejsou u žádných kritérií uvedené jako způsob ověřování, ale jde o dílčí kvalifikaci vyšší úrovně než kvalifikační úroveň 3 a u některých kritérií je uvedeno ústní ověřování, a je tedy možnost, že autorizovaná osoba použije losované otázky.

Výše uvedená pravidla je možné v hodnoticím standardu dále specifikovat – např. následovně:

V rámci jednotlivých kompetencí se rozdělí kritéria do dvou či raději více skupin (např. I., II., III.,) tak, aby každá skupina tvořila ucelený soubor otázek zajišťující ověření všech kompetencí s ústním ověřováním.

Čili jedna skupina uchazečů dostane otázky souboru I, druhá skupina otázky souboru II. atd.

Autorizující orgán může požadovat, aby autorizovaná osoba spolu s žádostí o autorizaci předložila i souhlas sektorové rady nebo jí pověřeného experta se souborem otázek. V tomto případě, a pokud s tím souhlasí sektorová nebo jiná

relevantní reprezentace zaměstnavatelů, je tento požadavek třeba uvést do pokynů pro realizaci zkoušky, tzn. uvést, že „zájemce o autorizaci je povinen předložit spolu se žádostí o autorizaci soubor otázek pro ústní ověřování kritérií“.

Bude-li to autorizující orgán požadovat, je možné po autorizované osobě v pokynech pro realizaci zkoušky žádat zveřejnění souboru konkrétně formulovaných témat charakterizujících jednotlivé otázky.

Tvůrci hodnoticího standardu mohou výjimečně (po dohodě s autorizujícím orgánem) rozhodnout, že soubor otázek musí být jednotný pro všechny autorizované osoby. Tento soubor otázek není součástí hodnoticího standardu, ale v pokynech pro realizaci zkoušky bude uvedeno (po dohodě s autorizujícím orgánem), že soubor otázek (témat) pro ústní ověřování je jednotný a je spravován autorizujícím orgánem.

5.3.4 Obecná pravidla pro stanovení způsobu ověřování

- U dílčích kvalifikací do kvalifikační úrovně 3 je upřednostňováno praktické ověřování. Pokud praktické ověřování není možné nebo pokud není vhodné, doporučuje se volit písemné ověřování raději než ústní.
- U dílčích kvalifikací vyšší kvalifikační úrovně než 3 je upřednostňováno podle charakteru kompetencí buď praktické předvedení (zejména u kompetencí postavených na komunikaci), nebo písemné ověření, nejlépe formou komplexních úloh, případně doplněných testy ověřujícími některé speciální znalosti.

5.4 Stanovování pokynů pro realizaci zkoušky

Tyto pokyny tvoří **část B hodnoticího standardu** a doplňují kritéria a způsoby jejich ověření o další potřebné údaje.

5.4.1 Metodické a další pokyny k ověřování a k případným požadavkům na uchazeče

V této části jsou uvedeny pokyny, které se týkají vlastní realizace a průběhu ověřování.

- Doporučuje se zde uvést, na co se při ověřování zejména zaměřit, kterými obsahovými prvky se zabývat. Je zde možné zkonkretizovat, jaké činnosti

budou ověřovány, jaké aspekty budou sledovány při výkonu činností a při nakládání s materiálem apod.

- Mohou být uvedeny například typy úloh, případně návody, jak sestavit úkol, jak ho hodnotit, na jaké skutečnosti se při hodnocení zaměřit, zda je důležitý proces nebo výsledek apod.

V návaznosti na pokyny v předchozí kapitole o způsobech ověřování:

- Podaří-li se kritéria hodnocení z více kompetencí sestavit do jednoho procesu (tedy sestavit z ověřovaných činností jeden proces), který vede k určitému výsledku, k němuž jsou potřebné všechny tyto kompetence a kritéria, uvést zde doporučený postup.
- Podaří-li se jednotlivé písemné úlohy (výpočty, nákresy, popisy řešení problému apod.) sloužící k ověřování různých kompetencí sestavit do jedné komplexní úlohy (projektu, případové studie vč. např. ústní obhajoby), která vede k určitému výsledku, k němuž jsou potřebné všechny tyto kompetence (a kritéria), uvést zde doporučený postup.
- Pro testy jako způsob ověřování uvést pravidla A, B, B1, B2 (kapitola 5.3.2).
- Pokud se tvůrci hodnoticího standardu rozhodnou, že test musí být jednotný, tedy že musí být generován z jednoho společného souboru otázek, tak v pokynech pro realizaci zkoušky bude uvedeno (po dohodě s autorizujícím orgánem), že součástí zkoušky jsou testy generované ze společného souboru testových otázek s odkazem, že tento soubor je spravován autorizujícím orgánem.
- Pro losované otázky jako způsob ověřování uvést pravidla A, B (kapitola 5.3.3).
- Uvést případné pokyny týkající se zveřejnění témat ústních nebo testových otázek.

Další pokyny

- Pokud jsou některá kritéria společná pro více kompetencí, jako je například bezpečnost práce, hygiena apod., uvedou se zde tato kritéria a způsob jejich ověřování.
- V této části pokynů se také uvádějí případné vstupní požadavky na uchazeče (může jít např. o podmínku předchozí kvalifikace, např. výuční list v určitém oboru nebo jiné dílčí kvalifikace, o délku praxe apod.) a obecné náležitosti zkoušky (předložení potřebných dokladů, seznámení s pracovištěm a zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci apod.).
- Také se zde uvede, zda je či není vyžadována zdravotní způsobilost (pokud ano, bude to pro uchazeče znamenat, že při zkoušce musí předložit potvrzení lékaře, že může absolvovat zkoušku z příslušné dílčí kvalifikace, nebo bude

muset svým podpisem stvrdit, že je ke zkoušce zdravotně způsobilý) nebo příslušný zdravotní průkaz, případně řidičský průkaz či jiný doklad.

- Podmínkou může být i předchozí získání jiné dílčí kvalifikace. Např. „Podmínkou je předchozí získání dílčích kvalifikací „montér výtahů“ a „elektromechanik pro technická zařízení“. V případě, že uchazeč tuto dílčí kvalifikaci nezískal, je součástí zkoušky i ověření kompetencí podle hodnoticích standardů „montér výtahů“ a „elektromechanik pro technická zařízení“ (viz další příklady).
- Také zde mohou být stanoveny některé zpřesňující parametry kritérií, které jsou společné pro více kritérií či kompetencí.

Příklad z dílčí kvalifikace „výroba zákusků a dortů“

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Dále stanoví, které pomůcky smí uchazeč při zkoušce používat.

Všechny osoby, které se přímo zúčastní praktické zkoušky, musí mít platný zdravotní průkaz pro práci v potravinářství.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Ověřování by mělo proběhnout jako sled navzájem navazujících činností vedoucí k dohotovení finálního výrobku, resp. běžných druhů zákusků a dortů s využitím technologických postupů, estetických pravidel a hygienických zásad při přípravě jednotlivých komponent a hotových výrobků.

Uchazeči bude zadána příprava konkrétního výrobku ze základních druhů těst a hmot, tzn. linecké, jádrové, listové, pálená hmota a další (minimálně 2 druhy zákusků nebo dortů z různých druhů těst), množství (počet) výrobků určí zkoušející.

Při ověřování kompetencí, zejména formou praktického předvedení, je třeba přihlížet k dodržování hygienických pravidel a zásad vedoucích k naplňování podmínky bezpečnosti potravin a kvality potravin, výživového hlediska. Dále je třeba posuzovat hospodárné využívání surovin, dodržování ekologických principů při výrobě, bezpečné provádění všech úkonů a časové zvládnutí jednotlivých operací.

Při hodnocení hotového výrobku bude provedeno sensorické hodnocení, kontrola jakosti a hmotnosti výrobku a bude provedena ochutnávka, při níž budou prokázány charakteristické vlastnosti typické pro daný typ výrobku (zákusku, dortu). Předmětem hodnocení je i estetická stránka, kreativita a manuální zručnost uchazeče.

Příklad z dílčí kvalifikace „montér výtahů specialista“

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Dále stanoví, které pomůcky smí uchazeč při zkoušce používat.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen se zkušebním pracovištěm a souvisejícími požadavky BOZP a PO. Zdravotní způsobilost je vyžadována. Absolvent musí předložit doklad o seznámení s požadavky BOZP a PO vztahujícími se k činnosti montéra výtahu specialisty a současně svým podpisem potvrdí, že je zdravotně způsobilý k výkonu zkoušky.

Vstupní požadavky – minimální úroveň je dána základním vzděláním. Podmínkou je předchozí získání dílčích kvalifikací „montér výtahů“ a „elektromechanik pro TZ“. V případě, že uchazeč tuto dílčí kvalifikaci nezískal, je součástí zkoušky i ověření kompetencí podle hodnotících standardů „montér výtahů“ a „elektromechanik pro TZ“.

Úroveň získaných znalostí a dovedností montéra výtahu specialisty bude ověřována provedením jedné nebo více vzájemně navazujících operací, ze kterých se skládá postup montáže výtahu, oživování výtahu, montážní zkouška a seřizování až do fáze předání výtahu zákazníkovi.

Zkušební úkoly se volí z oblasti následujících činností:

- orientace v technické dokumentaci, čtení výkresů, schémat zapojení, mazacích plánů;*
- zapojování přístrojů elektrické instalace výtahu v šachtě, včetně vlečných kabelů;*
- zapojování rozváděče a elektrických přístrojů ve strojovně;*
- měření elektrických veličin;*
- seřizování mechanických částí, ověření funkce;*
- ověřování funkce bezpečnostních zařízení;*
- montážní zkouška výtahu;*

Při ověřování kritérií formou praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů, kvalitě zhotoveného produktu i k časovému hledisku zvládnutí operací uchazečem.

5.4.2 Výsledné hodnocení

Zde se popíše, jak probíhá proces hodnocení z procedurálního hlediska, tzn. za jakých podmínek je zkoušený ohodnocen, že u zkoušky vyhověl.

Příklad pro většinu dílčích kvalifikací

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce právnické osoby. Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „vyhověl“ nebo „nevyhověl“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč vyhověl pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč pro některou kompetenci nevyhověl. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

5.4.3 Požadavky na složení zkušební komise

Zkoušet mohou fyzické autorizované osoby nebo autorizovaní zástupci právnických osob.

Je třeba rozhodnout, zda zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou či autorizovaným zástupcem nebo před vícečlennou komisí (max. tříčlennou).

V prvním případě je vhodná formulace: *Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce právnické osoby.*

Ve druhém případě je vhodná formulace např.: *Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze členů, kteří jsou autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou dílčí kvalifikaci nebo autorizovanými zástupci autorizované právnické osoby s autorizací pro příslušnou dílčí kvalifikaci.*

V některých případech může být žádoucí, aby se zkoušky zúčastnil ještě další odborník, který není členem zkušební komise. Pak zde může být uvedeno např.:

„Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou nebo před jedním autorizovaným zástupcem. Při zkoušce musí být přítomen také veterinární lékař, pokud autorizovaná osoba nemá vysokoškolské veterinární vzdělání. Přítomný veterinární lékař musí mít alespoň 5 let prokazatelné praxe v léčení koní a rentgenologii končetin koní.“

Anebo v jiném případě: *„Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou nebo před jedním autorizovaným zástupcem právnické osoby. V případě ověřování jazykových kompetencí (viz výše), pokud autorizovaná osoba nemá kvalifikaci v příslušném cizím jazyce na úrovni magisterského studia (doloží diplomem), nebo v daném jazyce nezískala a nedoložila certifikát úrovně minimálně C1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, musí být při zkoušce přítomna také další osoba, která tyto kvalifikační*

požadavky splňuje. Pro posouzení některých kritérií si autorizovaná osoba může přizvat jako odborníka dalšího přísedícího, např. zdravotníka.“

5.4.4 Požadavky na odbornou způsobilost autorizovaných osob

Zde je třeba stanovit, jakou kvalifikaci má mít autorizovaná osoba, čili osoba oprávněná zkoušet podle daného hodnoticího standardu. Je pravděpodobné, že vždy bude možných několik variant. Kromě požadavků odborných jsou zde stanovovány i požadavky obecnější povahy. Lze stanovit i požadavky na určitý certifikát či jiný doklad vyplývající z právních předpisů nebo z ujednání profesních organizací (komor, svazů, asociací, cechů apod.) v ČR nebo v rámci EU. Také je třeba uvést, jak má žadatel o autorizaci splnění požadavků prokázat.

Příklad z dílčí kvalifikace „tiskař na ofsetových archových strojích“

Autorizovaná osoba musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- Střední vzdělání s výučním listem v oboru + alespoň 5 let praxe ve funkci mistra (vedoucího) v oblasti tiskařské výroby, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- Alespoň 5 let praxe ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti polygrafie, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na polygrafii + alespoň 5 let praxe ve funkci mistra (vedoucího) dílny, provozu nebo úseku zahrnujícího pracoviště s činnostmi v oblasti tiskařské výroby, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*

Další požadavky

- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.*
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, tisku jednotného osvědčení a zaslání s vyhodnocením elektronickou poštou (stačí doložit čestným prohlášením).*

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Příklad z dílčí kvalifikace „výroba čalouněných sedadel a opěradel židlí“

Autorizovaná osoba musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání čalouník + střední vzdělání s maturitní zkouškou (i v jiném oboru) a alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti čalounické výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti nábytkářské výroby a alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti čalounické výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- Vyšší odborné vzdělání v oblasti nábytkářské výroby a alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti čalounické výroby nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- Vysokoškolské vzdělání + alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti čalounické výroby nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo odborného výcviku nebo učitele praktického vyučování, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*

Další požadavky

- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.*

- Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícím orgánem nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, tisku jednotného osvědčení a zasílání s vyhodnocením elektronickou poštou (stačí doložit čestným prohlášením).

Příklad z dílčí kvalifikace „montér výtahů“

Autorizovaná osoba musí splňovat a náležitě doložit následující požadavky na odbornou způsobilost k výkonu zkoušky k ověření odborné způsobilosti dílčí kvalifikace „montér výtahů“:

- disponovat souborem postupů, zdrojů a vybavení k výkonu zkoušek odborné způsobilosti uchazečů z kompetencí pro dílčí kvalifikaci montér výtahů včetně vydání výsledného dokumentu potvrzujícího dosažení úrovně požadované dílčí kvalifikace;
- zaměstnávat nebo smluvně mít zabezpečen dostatek osob s potřebnou odbornou kvalifikací, technickými znalostmi a zkušenostmi, které vyžaduje ověřování znalostí a dovedností odborných pracovníků podle ČSN 27 4002 a ČSN 27 4007.

Odbornou kvalifikací osob zabezpečujících výkon zkoušky musí být nejméně:

- střední vzdělání s výučním listem v oboru výtahového průmyslu a min. 5 let praxe ve funkci vedoucího montéra nebo ve funkci mistra odborné výchovy v oblasti výtahů, nebo
- střední odborné vzdělání s maturitou se zaměřením na strojírenství nebo elektrotechniku a min. 10 let praxe v oboru výtahového průmyslu nebo 5 let u státního odborného dozoru, nebo
- vysokoškolské vzdělání uvedeného zaměření a min. 5 let praxe v oboru výtahového průmyslu nebo u státního odborného dozoru.

Další požadavky

- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých

zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

- *Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícím orgánem nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.*
- *Základním předpokladem pro udělení autorizace žadateli je zvládnutí práce na PC a internetu. Uvedené dovednosti se dokládají zpracováním žádosti o udělení autorizace v elektronické formě na www.mpo.cz.*

U dílčích kvalifikací, které mají jiný autorizující orgán než MPO, je součástí „dalších požadavků“ také požadavek, že *autorizovaná osoba musí mít základní dovednosti práce s počítačem a s internetem (stačí doložit čestným prohlášením).*

Pokud bude v požadavcích na odbornou způsobilost uvedena řídicí činnost, je třeba ji blíže specifikovat.

5.4.5 Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provádění zkoušky

Zde je třeba uvést materiálně-technické vybavení potřebné k výkonu zkoušky. Např. požadavky na zařízení prostor, v nichž se bude zkouška konat, požadavky na pomůcky, normy, receptury, nástroje a přístroje, tedy veškeré potřeby nezbytné k ověření stanovených kompetencí.

Důležité je zajistit, aby nedocházelo k tomu, že pod názvem určitého zařízení nebo jiného materiálně-technického prostředku lze chápat významně rozdílné konkrétní zařízení nebo prostředky, které se projeví i ve významnějším rozdílu v nárocích na uchazeče. Toho lze nejlépe docílit:

Nastavením číselných parametrů, např.:

- *elektrický prodlužovací kabel 230 V délky alespoň 25 m*
- *diamantová vodní pila s průměrem alespoň 300 mm*
- *sloupová vrtačka s max. vrtaným průměrem alespoň 20 mm, s rozměry stolu alespoň 300 x 300 mm*
- *pákové nůžky na plech s délkou nože alespoň 200 mm*
- *svinovací pásmo délky alespoň 20 m*

(neměly by být používány parametry rychle překonávané technickým vývojem)

Parametrizací formou jednoznačných odborných pojmů v názvu vybavení, např.:

- *laserová vodováha se stativem*
- *mísící zařízení na přípravu stavebních lepidel*
- *kominická štětka*
- *průmyslový šicí stroj se stehem vázaným*
- *masérská židle nebo klekačka*
- *masérský stůl pevný nebo výškově stavitelný*

Popisem celého pracoviště pomocí jednoznačně vykládaných odborných pojmů, např.:

- *provoz vybavený chemickým čisticím strojem na bázi PER (perchloretylén) se záchytem koncentrovaných par PER nebo chemickým čisticím strojem na bázi KWL; současně musí být provoz vybaven technologií pro mokré čištění, tj. pracím a sušicím strojem včetně potřebných pracích prostředků pro mokré čištění*

Uvedením normy nebo předpisu, který definuje zpravidla určitý komplex vybavení, např.

- *...podle normy ČSN....*
- *...podle prováděcího předpisu Elektrotechnického svazu českého*

Pod výčtem materiálně-technického vybavení bude uvedeno:

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení umožňující srovnání s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

5.4.6 Doba přípravy na zkoušku a doba pro vykonání zkoušky

Doba přípravy na zkoušku

Uvede se kvalifikovaný odhad součtu časů, které by uchazeč měl mít na přípravu pro jednotlivé úkoly. Jde především o přípravu na ověřování, které probíhá ústně, zatímco praktická předvedení zpravidla probíhají ihned po zadání, stejně tak písemné testy a úlohy.

Tento celkový čas se stanovuje (většinou v minutách – např. 20–30 minut), výjimečně při delších časech na přípravu v hodinách (např. 1–1,5 hodiny), a to jako rozmezí oscilující kolem optimální doby o cca 20–40 % nahoru i dolů.

Příklad

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 10 až 15 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Rozumí se tím celková čistá doba zkoušení. Je třeba provést kvalifikovaný odhad časů potřebných k ověření jednotlivých kompetencí, resp. kritérií, a zohlednit přitom i pokyny k realizaci zkoušky (např. možnost ověřovat více kompetencí v rámci jedné komplexní úlohy nebo v rámci testu) a kvalifikovaně odhadnout dobu jejich ověřování.

Výsledná doba pro vykonání zkoušky se stanoví jako rozmezí oscilující kolem součtu těchto časů o cca 15–30 % nahoru i dolů a uvede se v hodinách.

Příklad

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 4 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být podle zadaných úkolů rozložena do více dnů.

5.4.7 Výše úhrady za zkoušku

Výše úhrady za zkoušku vychází z kvalifikovaného odhadu nákladů na zkoušku. Tento kvalifikovaný odhad v sobě zahrnuje následující položky:

- Mzdové náklady autorizovaných osob, pro které jsou rozhodující následující časy:
 - Čas na administrativní přípravu zkoušky.
 - Doba zkoušky zahrnující kromě čisté doby zkoušení (vychází se ze středu rozmezí) i časy na přípravu uchazeče, na přestávky a na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.
 - Čas na vyhodnocení zkoušky a na administrativní uzavření zkoušky.
- Mzdové náklady případného asistenta nebo asistentů, pro které jsou rozhodující následující časy:

- Čas na fyzickou přípravu zkoušky (příprava zařízení, surovin apod.).
 - Čas na fyzické ukončení zkoušky (likvidace odpadu, vyčištění strojů a náradí apod.).
- Spotřeba surovin
 - Poplatek za použití technických zařízení (nejedná se o odpisy)
 - Režie

Tyto položky je třeba kvalifikovaně odhadnout a z nich po určení mzdových tarifů a režie vypočítat náklady na zkoušku, které tak opět budou kvalifikovaným odhadem.

Výše úhrady za provedení zkoušky uvedená v hodnoticím standardu se stanoví jako rozpětí, jehož dolní hranice je zpravidla 50 % (po dohodě s autorizujícím orgánem může být nižší) kvalifikovaného odhadu nákladů (zaokrouhleno na stovky dolů), horní hranice je zpravidla 130 % kvalifikovaného odhadu nákladů (zaokrouhleno na stovky nahoru). Rozpětí v sobě nezahrnuje DPH. Konkrétní výše úhrady je pak v pravomoci jednotlivých autorizovaných osob.

Příklad

Výše úhrady za zkoušku je v rozmezí 1500 až 3600 Kč bez DPH. Konkrétní výši úhrady za zkoušku uvádějí jednotlivé autorizované osoby.

5.4.8 Autorizující orgán

V návaznosti na zakotvení působnosti autorizujících orgánů (viz zákon č. 179/2006 Sb.) stanovuje hodnoticí standard, který resort je pro danou kvalifikaci tzv. autorizujícím orgánem, čili orgánem, který uděluje autorizace.

5.4.9 Vazby na povolání („Týká se povolání“)

Dílčí kvalifikace je vždy způsobilostí vykonávat část určitého povolání, výjimečně i celé povolání. Kromě povolání, které se zde uvede, se rovněž uvedou typové pozice nebo menší jednotky práce, pro jejichž výkon dílčí kvalifikace připravuje.

5.5 Další údaje v hodnoticím standardu dílčí kvalifikace

Na konci hodnoticího standardu dílčí kvalifikace budou ještě uvedeny následující údaje:

- Tabulka definující druh vztahu dílčí kvalifikace k příslušné kvalifikaci úplné.
- Informace o tom, se kterými dalšími dílčími kvalifikacemi dochází ke složení kvalifikace úplné.
- Seznam subjektů, které se podílely na přípravě hodnoticího standardu. Pokud byl hodnoticí standard připravován v sektorové radě, uvedou se všechny subjekty zastoupené v sektorové radě.

5.6 Transformace již existujících kvalifikací do NSK

Některé dílčí kvalifikace vznikají transformací již existujících kvalifikací (nebo jinak regulovaných činností, odborných způsobilostí, povolání), které už jsou ověřovány buď podle určitého právního předpisu, podle firemních pravidel, nebo podle zvyklostí nastavených příslušným svazem či cechem apod. V řadě těchto případů dojde k dohodě s gestory takovéto kvalifikace o jejím převedení do režimu zákona č. 179/2006 Sb., tj. bude pro ni vytvořen kvalifikační a hodnoticí standard a bude zařazena do NSK.

Při tvorbě a projednávání těchto standardů většinou dochází k problémům spočívajícím v rozporech mezi dříve nastavenými pravidly příslušné kvalifikace a metodickými principy a pravidly NSK. Zde je třeba postupovat citlivě, protože do NSK přechází kvalifikace, jejíž ověřování podle dříve nastavených pravidel se už zpravidla v praxi osvědčilo, na druhé straně je třeba udržet jednotné principy a pravidla NSK.

Obvykle jde o určité požadavky stávajících gestorů kvalifikace, které jsou z hlediska zákona č. 179/2006 Sb. nebo principů nepřipustné nebo problematické, například:

- **Požadavek povinného opakování zkoušky po uplynutí určité doby (např. každé 3 roky)**

Zákon č. 179/2006 Sb. toto neumožňuje pro dílčí kvalifikace stanovit. Pokud je to dáno jiným právním předpisem, pak je jeho dodržování třeba přesunout na zaměstnavatele. Zaměstnavatel by měl takovýto předpis nařizující periodické

opakování zkoušky znát a **na pracovníkovi požadovat, aby jeho osvědčení o DK nebylo starší než je tato stanovená doba.** Pokud to žádný předpis nestanovuje a zpracovatelé standardů na tom přesto trvají, pak to může řešit jen vznik takového předpisu nebo požadavek na příslušnou pozici uvedený v NSP.

- **V rámci požadavků na uchazeče je uvedeno, že musí mít doporučení určitého orgánu či organizace**

Zákon č. 179/2006 Sb. toto neumožňuje. Pokud je to dáno jiným právním předpisem, pak je jeho dodržování třeba přesunout na zaměstnavatele. Zaměstnavatel by měl takovýto předpis nařizující toto stanovisko znát a **na pracovníkovi požadovat, že pro tuto práci musí mít příslušnou DK a dále stanovisko příslušného orgánu.** Pokud to žádný předpis nestanovuje a zpracovatelé standardů na tom přesto trvají, pak to může řešit jen vznik takového předpisu nebo požadavek na příslušnou pozici uvedený v NSP.

- **Součástí požadavků na složení zkušební komise je, že jejím členem musí být určitý specifikovaný odborník (např. veterinář)**

Zákon č. 179/2006 Sb. toto neumožňuje. Je však možné stanovit **požadavek, že u zkoušky bude tento odborník přítomen a měla by být stanovená i jeho role.**

- **Součástí požadavků na složení zkušební komise je, že některé členy či předsedu jmenuje určitý orgán či organizace, nebo že bude jmenován na doporučení určitého orgánu, organizace, komise apod.**

Zákon č. 179/2006 Sb. toto neumožňuje. Je však možné stanovit **požadavek, že u zkoušky bude přítomna osoba jmenovaná tímto orgánem.**

- **Mají být stanoveny určité vstupní požadavky na uchazeče**

Toto by mělo být umožněno (v části B hodnoticího standardu), ale nesmí v tom být požadavky na absolvované vzdělávací programy připravující pro tuto DK. Tzn., že **požadavkem může být např. dosažený stupeň vzdělání nebo předchozí absolvovaný obor vzdělání, na který DK navazuje, ale nikoliv kurz pro tuto DK.**

6. TVORBA KVALIFIKAČNÍCH STANDARDŮ ÚPLNÝCH KVALIFIKACÍ

Úplná kvalifikace je podle zákona č. 179/2006 Sb. „odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání.“

Vzhledem k tomu, že v každém povolání existuje určitý kariérový postup, je třeba tuto definici chápat tak, že **úplná kvalifikace umožňuje okamžitě začít vykonávat všechny činnosti v základním rozsahu daného povolání a současně zahrnuje základy, které umožní si osvojit i nejnáročnější činnosti z povolání.**

Kvalifikační standard úplné kvalifikace obsahuje všechny k tomu potřebné kompetence. Na rozdíl od kvalifikačního standardu dílčí kvalifikace je zde explicitně uveden i soubor relevantních obecných kompetencí a jejich kvalifikační úrovně.

Určujícím pro obsah kvalifikačního standardu úplné kvalifikace, tedy pro soubor kompetencí úplné kvalifikace, je:

- Obsah příslušného povolání
- Kompetence (specifické i obecné)
 - typových pozic a menších jednotek práce příslušného povolání;
 - dílčích kvalifikací, které společně umožňují vykonávat v plném rozsahu určité povolání a měly by tedy skládat úplnou kvalifikaci (pokud takováto kombinace dílčích kvalifikací existuje; některé úplné kvalifikace nelze složit z dílčích kvalifikací).

přičemž kompetence pro úplnou kvalifikaci je třeba z nich vybrat a upravit (zobecnit) tak, aby vymezovaly a naplňovaly společné jádro umožňující vykonávat příslušné povolání.

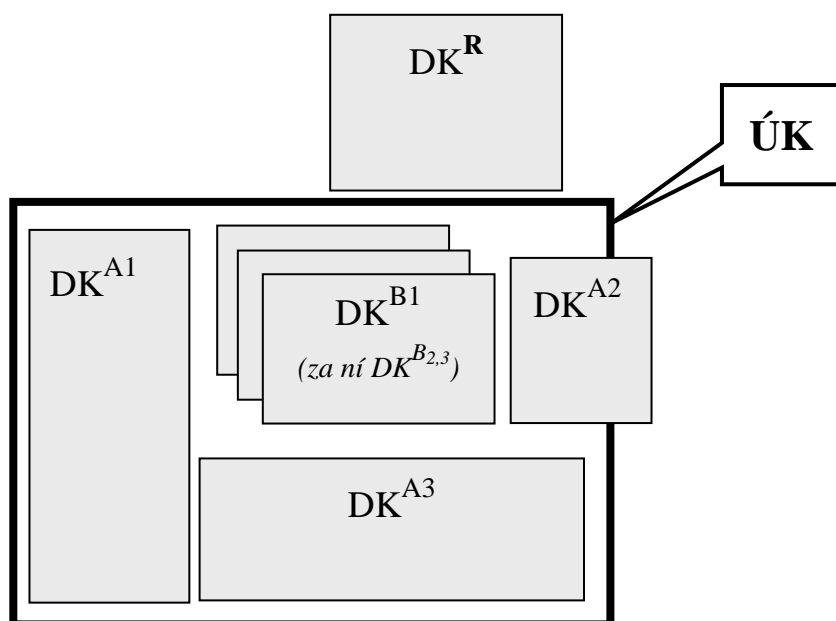
U jednotlivých kompetencí je třeba s využitím popisů jednotlivých kvalifikačních úrovní (příloha č. 2) posoudit jejich kvalifikační úroveň a z toho plynoucí kvalifikační úroveň celé kvalifikace (zdrojem jsou úrovně u kompetencí, které již byly formulovány pro adekvátní dílčí kvalifikace).

Při nastavování obecných kompetencí a jejich úrovní je navíc třeba zohlednit, aby umožňovaly nejen začít vykonávat základní činnosti v povolání, ale poskytovaly také základy pro osvojování dalších kompetencí pro vykonávání nejnáročnějších činností v daném povolání a jeho typových pozicích.

7. STANOVOVÁNÍ ZPŮSOBU SLOŽENÍ ÚPLNÉ KVALIFIKACE Z DÍLČÍCH KVALIFIKACÍ

Postup by měl být následující:

- Základní koncept vytvoření úplné kvalifikace z dílčích kvalifikací vzniká již při vytváření kvalifikačního standardu úplné kvalifikace na základě obsahu dílčích kvalifikací.
- Posoudit u každé dílčí kvalifikace typ vztahu k úplné kvalifikaci** – ve smyslu typologie v příloze č. 4, tyto typy zaznamenat do tabulky na konci kvalifikačního standardu úplné kvalifikace, současně je třeba tento vztah zaznamenat i do tabulky na konci kvalifikačního standardu dílčí kvalifikace.
- Úplnou kvalifikaci a dílčí kvalifikace a jejich vztahy si graficky znázornit na náčrtku** (viz následující ukázka, která v sobě zahrnuje různé možnosti vzájemných vztahů, v praxi má většina úplných kvalifikací skladbu jednodušší).

Ve smyslu typologie vztahů DK k ÚK popsané v příloze č. 4 tento náčrtek vyjadřuje, že:

V ÚK jsou tři DK skládající, a to DK^{A1}, DK^{A2}, DK^{A3}, přičemž DK^{A2} má přesah z ÚK, tzn. že obsahuje některé kompetence, které nejsou pro ÚK nutné, a dále, že DK^{A3} je na nižší úrovni než ostatní DK.

V ÚK jsou dále tři DK profilující a to DK^{B1}, DK^{B2}, DK^{B3}.

Kompetence ÚK jsou rozvíjeny (prohlubovány, specializovány) v DK^R (rozvíjející, čili nemusí jí předcházet získání ÚK).

d) Stanovit vzorec pro složení ÚK z DK.

Např.: pro ÚK z výše uvedeného obrázku bude tento vzorec vypadat takto:

$$\text{ÚK} = \text{DK}^{\text{A1}} + \text{DK}^{\text{A2}} + \text{DK}^{\text{A3}} + (\text{DK}^{\text{B1}} \text{ nebo } \text{DK}^{\text{B2}} \text{ nebo } \text{DK}^{\text{B3}})$$

Znamená to, že pro získání ÚK je nezbytné získat osvědčení o DK^{A1}, DK^{A2}, DK^{A3} a dále o jedné z dílčích kvalifikací DK^{B1}, DK^{B2}, DK^{B3}.

Ve většině případů je vzorec pro složení úplné kvalifikace jednodušší.

Po stanovení vzorce pro složení ÚK je ještě třeba zkontrolovat jeho soulad s kvalifikačním standardem úplné kvalifikace.

e) Stanovit vzorec pro skladbu dílčích kvalifikací potřebnou k připuštění k závěrečné, příp. maturitní zkoušce z příslušného oboru vzdělání.

a) Pokud RVP směřuje pouze k jedné ÚK, je skladba DK totožná se vzorcem pro získání ÚK.

b) Pokud RVP směřuje k více ÚK (např. kuchař-číšník), je skladba DK totožná se vzorcem jedné vybrané ÚK, tzn., že vzorce pro jednotlivé ÚK jsou ve vzorci pro obor vzdělání oddělené znaménkem „nebo“.

Vztahy mezi kvalifikacemi a obory vzdělání jsou popsány v příloze č. 5.

Přílohy

OBSAH

Příloha č. 1 Seznam zkratk	44
Příloha č. 2 Kvalifikační úrovně	45
Příloha č. 3 Vztahy mezi kvalifikacemi a jednotkami Národní soustavy povolání	52
Příloha č. 4 Vztahy mezi dílčími a úplnými kvalifikacemi	39
Příloha č. 5 Vztahy mezi kvalifikacemi a obory vzdělání	41
Příloha č. 6 Obecná šablona hodnoticího standardu	58

PŘÍLOHA Č. 1 SEZNAM ZKRATEK

NSK	Národní soustava kvalifikací
NSK2	Rozvoj a implementace Národní soustavy kvalifikací – individuální projekt národní
NSP	Národní soustava povolání
ÚK	Úplná kvalifikace
DK	Dílčí kvalifikace
KS	Kvalifikační standard
HS	Hodnoticí standard
EQF	Evropský rámec kvalifikací
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
PO	Požární ochrana
SR	Sektorová rada
PS	Pracovní skupina sektorové rady
ET	Expertní tým (reprezentace zaměstnavatelů v oblasti, kde není sektorová rada)

PŘÍLOHA Č. 2 KVALIFIKAČNÍ ÚROVNĚ

Úroveň NSK NSP EQF	Charakteristika kompetencí
1	<p>Rozlišovat pracovní prostředky, suroviny apod.</p> <p>Vykonávat práce podle jednoduchých zadaných neměnných postupů</p>
2	<p>Orientovat se v podkladech obsahujících zadání práce</p> <p>Volit z různých možností pracovní prostředky, suroviny apod. pro použití v určitém postupu, metodě</p> <p>Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb)</p> <p>Při aplikaci daných postupů a metod rozpoznávat vznik problémů</p> <p>Aplikovat dané postupy ve standardních podmínkách s minimem možných obměn</p>
3	<p>Orientovat se v dokumentaci, normách a standardech běžně používaných v oboru</p> <p>Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek</p> <p>Posuzovat kvalitu svých i souvisejících produktů (služeb)</p> <p>Dbát na zabezpečování parametrů kvality, určovat příčiny nedostatků a volit způsoby jejich odstranění</p> <p>Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů, určovat příčiny a volit způsoby jejich vyřešení</p> <p>Aplikovat zvolený postup v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek, vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska</p> <p>Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby</p> <p>Řídit menší kolektiv pracovníků vykonávajících jednoduché nebo pomocné činnosti</p>
	<p>Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech běžně používaných v oboru</p> <p>Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek</p>

4	<p>Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhnout a zajišťovat opatření k jejich odstranění</p> <p>Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění</p> <p>Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy</p> <p>Určovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce</p> <p>Posuzovat relevanci odborných informací</p> <p>Posuzovat výsledky jiných prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách</p> <p>Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska</p> <p>Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů</p> <p>Navrhovat, jak zlepšit výsledky</p> <p>Navrhovat méně složité typově analogické nové postupy a produkty</p> <p>Rozpracovávat navržené postupy a produkty</p> <p>Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby, věcně diskutovat o problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky</p> <p>Řídit menší pracovní kolektiv při činnostech aplikujících zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek</p>
	<p>Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech používaných v oboru</p> <p>Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek</p> <p>Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhnout a zajišťovat opatření k jejich odstranění</p> <p>Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a</p>

5	<p>zajišťovat jejich uplatnění</p> <p>Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy</p> <p>Analyzovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce a jejich souvislosti a vyvozovat z nich závěry a návrhy</p> <p>Analyzovat méně složité systémy, jevy a procesy</p> <p>Posuzovat relevanci odborných informací</p> <p>Posuzovat výsledky jiných prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách</p> <p>Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska</p> <p>Řešit složitější úkoly, pro které nejsou k dispozici vytvořené postupy a metody</p> <p>Řešit problémy spojené s nutností abstrahování, používat jednodušší výzkumné metody</p> <p>Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů</p> <p>Integrovat více řešení do komplexních řešení</p> <p>Navrhovat jak zlepšit výsledky včetně komplexních návrhů nových způsobů řešení</p> <p>Navrhovat méně složité nové postupy a produkty</p> <p>Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby, věcně diskutovat o problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky a způsoby účinné argumentace</p> <p>Řídit pracovní kolektiv při méně složitých odborných činnostech v závislosti na různých obtížně předvídatelných podmínkách a požadavcích na výsledek</p>
	<p>Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech používaných v oboru</p> <p>Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek</p> <p>Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhnout a zajišťovat opatření k jejich odstranění</p>

6	<p>Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění</p> <p>Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy</p> <p>Analyzovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce a jejich souvislosti a vyvozovat z nich závěry a návrhy</p> <p>Analyzovat méně složité systémy, jevy a procesy</p> <p>Posuzovat relevanci odborných informací</p> <p>Posuzovat výsledky jiných prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách</p> <p>Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska</p> <p>Řešit složitější úkoly, pro které nejsou k dispozici vytvořené postupy a metody</p> <p>Řešit problémy spojené s nutností abstrahování a zobecňování</p> <p>Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů</p> <p>Integrovat více řešení do komplexních řešení</p> <p>Navrhovat systémová zlepšení</p> <p>Navrhovat složitější nové postupy a produkty</p> <p>Řešit problémy spojené s aplikací rozsáhlých teoretických znalostí, používat výzkumné a jednodušší vědecké metody</p> <p>Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby a obhajovat je v oponentních diskusích, věcně diskutovat o problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky a způsoby účinné argumentace</p> <p>Řídit pracovní kolektiv při složitých odborných činnostech v nepředvídatelných podmínkách</p>
	<p>Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech používaných v oboru</p> <p>Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek</p> <p>Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a</p>

7	<p>určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhopvat a zajišťovat opatření k jejich odstranění</p> <p>Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění</p> <p>Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy</p> <p>Analyzovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce a jejich souvislosti a vyvozovat z nich závěry a návrhy</p> <p>Analyzovat složité systémy, jevy a procesy</p> <p>Posuzovat relevanci odborných informací a poznatků z jiných vědních oborů</p> <p>Posuzovat výsledky jiných složitých prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách</p> <p>Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska</p> <p>Řešit složité úkoly, pro které nejsou k dispozici vytvořené postupy a metody</p> <p>Řešit problémy spojené s nutností abstrahování a zobecňování</p> <p>Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů a poznatky z různých vědních oborů</p> <p>Integrovat více řešení do komplexních řešení</p> <p>Navrhovat zásadní systémové změny</p> <p>Navrhovat a zavádět do realizace složité a komplexní nové postupy a produkty</p> <p>Řešit problémy spojené s aplikací rozsáhlých teoretických a vysoce specializovaných znalostí, používat výzkumné a vědecké metody</p> <p>Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby a navrhované postupy nových řešení a obhajovat je v oponentních diskusích, řídit věcné diskuse o složitých problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky a způsoby účinné argumentace</p> <p>Řídit a plánovat složité a rozsáhlé procesy v nepředvídatelných podmínkách včetně koncepčních a strategických rozhodování</p>
---	---

8	<p>Viz úroveň 7, plus:</p> <p>Řešit úkoly spojené s inovacemi významnými pro celý obor</p> <p>Přispívat k objevování nových vědeckých poznatků</p> <p>Prezentovat navrhované postupy a výsledky výzkumů a obhajovat je v oponentních diskusích, řídit věcné diskuse o výzkumných a vědeckých problémech</p> <p>Řídit řešení rozsáhlých výzkumných a vývojových úkolů</p>
---	--

Pokud mají specifické kompetence charakter znalostí nebo odborných disciplin, stanovování kvalifikačních úrovní pro jednotlivé takto znalostně pojaté kompetence se provádí podle následující tabulky (je přímo dána Evropským rámcem kvalifikací):

Úroveň	
1	základní všeobecné znalosti
2	základní konkrétní znalosti v oboru
3	znalosti faktů, principů, postupů a všeobecných pojmů v oboru
4	konkrétní a teoretické znalosti v širokém kontextu v oboru
5	komplexní, specializované, konkrétní a teoretické znalosti v oboru
6	pokročilé znalosti v oboru zahrnující kritické chápání teorií a principů
7	vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou v popředí znalostí v oboru, jako základ pro originální myšlení a kritické uvědomování si sporných znalostí v oboru a na rozhraní mezi různými obory
8	znalosti na nejzazší hranici oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory

K jednotlivým úrovním kvalifikací se vztahují stupně vzdělání ve smyslu školského zákona

Úroveň NSK NSP, EQF	Stupně vzdělání podle školského zákona	Kategorie vzdělání
1	základní vzdělání	C
2	střední vzdělání střední vzdělání s výučním listem	D, J, E

3	střední vzdělání s výučním listem	H
4	střední vzdělání s maturitní zkouškou	K, L, M
5	---	---
6	vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské bakalářské vzdělání	N, R
7	vysokoškolské magisterské vzdělání	T
8	vysokoškolské doktorské vzdělání	V

PŘÍLOHA Č. 3

VZTAHY MEZI KVALIFIKACEMI A JEDNOTKAMI NÁRODNÍ SOUSTAVY POVOLÁNÍ

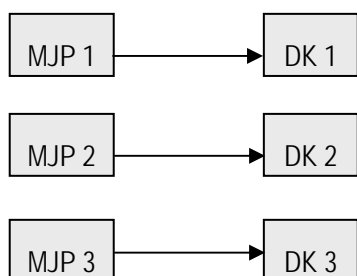
Vztahy mezi dílčími kvalifikacemi a jednotkami Národní soustavy povolání

Tyto vztahy jsou základním východiskem při vytváření NSK, protože pro vytváření NSK by mělo být primární vymezování dílčích kvalifikací a to by mělo vycházet z Národní soustavy povolání (NSP). Jejimi jednotkami jsou povolání, typové pozice a menší jednotky práce.

Každá dílčí kvalifikace musí být vztažena k určité jednotce v NSP, a to následujícími možnými variantami:

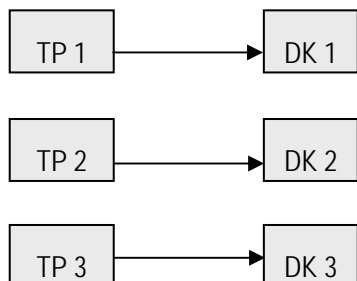
a) Varianta MJP – DK

Dílčí kvalifikace se vztahuje k právě jedné určité menší jednotce práce, od níž je odvozena. Jejich vztah je 1:1.

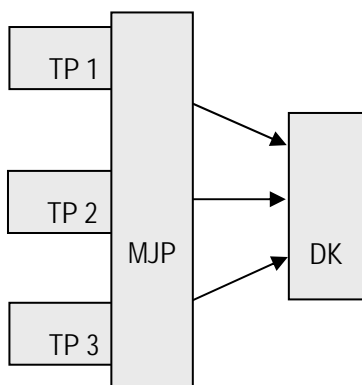
b) Varianta TP – DK

Dílčí kvalifikace je odvozena přímo od typové pozice.

c) Varianta průřezové DK

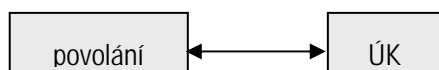
Dílčí kvalifikace má průřezový charakter, tzn. může být využitelná při výkonu více typových pozic, měla by mít v NSP svou menší jednotku práce, rovněž průřezového charakteru, tedy vyskytující se ve více typových pozicích.

Uvedené varianty mohou být v praxi i navzájem kombinované.

Vztahy mezi úplnými kvalifikacemi a jednotkami Národní soustavy povolání

Úplná kvalifikace je podle zákona č. 179/2006 Sb. odbornou způsobilostí vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání. Vzhledem k tomu, že v každém povolání existuje určitý kariérový postup, je třeba tuto definici chápat tak, že úplná kvalifikace umožňuje okamžitě začít vykonávat všechny činnosti v základním rozsahu daného povolání a současně zahrnuje základy, které umožní si osvojit i nejnáročnější činnosti z tohoto povolání. **Každá úplná kvalifikace se vztahuje k právě jednomu povolání.**

PŘÍLOHA Č. 4

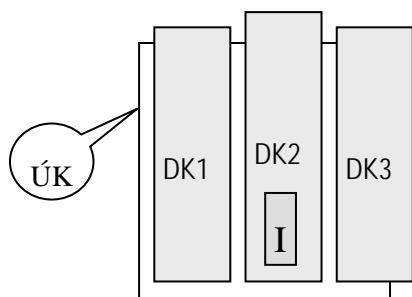
VZTAHY MEZI DÍLČÍMI A ÚPLNÝMI KVALIFIKACEMI

Vztah mezi dílčími a úplnými kvalifikacemi je důležitý zejména proto, že zákon č. 179/2006 Sb. umožňuje „poskládat“ úplné kvalifikace z kvalifikací dílčích – získá-li občan osvědčení o všech těchto dílčích kvalifikacích, bude moci na příslušné střední škole složit zkoušku předepsanou pro příslušnou úplnou kvalifikaci. Typy vztahů dílčích kvalifikací k úplným kvalifikacím jsou následující:

Typ A – DK integrované – Dílčí kvalifikace je podmnožinou úplné kvalifikace, čili soubor kompetencí DK je podmnožinou souboru kompetencí ÚK. V některých případech mohou kompetence DK přinášet hlubší profesní odbornost než kompetence ÚK.

DK integrované v ÚK mohou být společně v určité kombinaci ekvivalentní s touto ÚK. Pak splňují podmínku zákona č. 179/2006 Sb., o získání ÚK prostřednictvím DK. Typy těchto kombinací mohou být následující:

Kombinace skládající – pro získání ÚK jsou třeba všechny DK

Např. pro ÚK *zahradník* jsou to mj.:

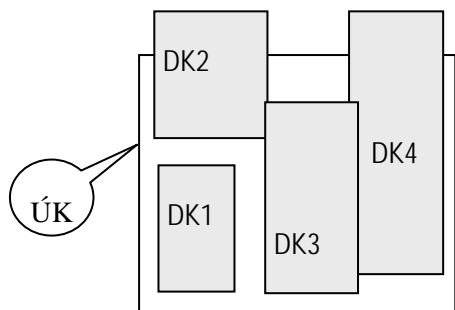
DK *ovocnář, školkař, zelinář* aj.

DK mohou mít přesah „ven“ z ÚK – a často to tak bývá, protože profesní specializace v řadě DK má větší nebo hlubší záběr než u adekvátní ÚK.

$$\text{ÚK} = \text{DK1} + \text{DK2} + \text{DK3}$$

Zvláštním případem jsou DK, které jsou podmnožinou jiných DK – tzv. **vnitřně integrované (I)**.

Kombinace skládající/stupňovitá – pro získání některé DK je třeba předtím mít jinou DK

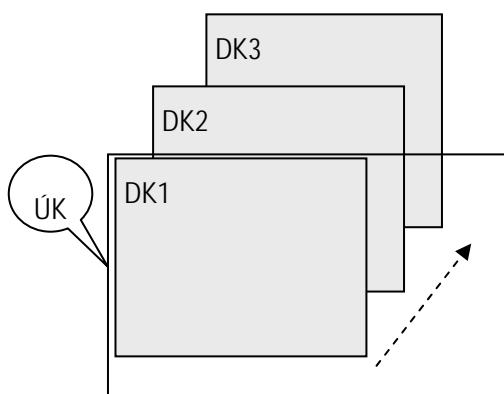

Např. pro *ÚK mechanik výtahů* je pro připuštění ke zkoušce z *DK2 montér výtahů specialista* potřeba mít již osvědčení o *DK1 montér výtahů*.

DK se mohou navzájem i částečně překrývat.

$$\text{ÚK} = \text{DK1} + \text{DK2} + \text{DK3} + \text{DK4}$$

Kombinace profilující – jedná se o několik profilujících DK, pro získání úplné kvalifikace stačí vždy jedna z nich. Tyto případy by měly být minimalizovány.

Např.

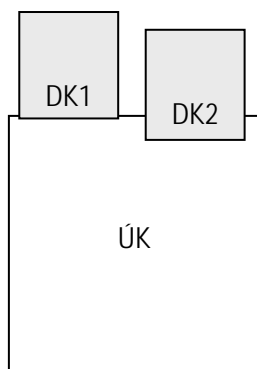
DK1 *nástrojař pro řezné nástroje*

DK2 *nástrojař pro přípravky a měřidla*

DK3 *nástrojař pro nástroje k plošnému a objemovému tváření*

$$\text{ÚK} = (\text{DK1 nebo DK2 nebo DK3})$$

Typ R – DK rozvíjející

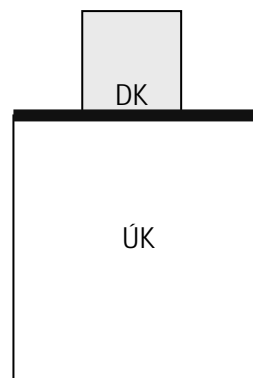
Např. pro ÚK *číšník* je to DK *barman*

DK rozvíjí ÚK, rozšiřuje možnost uplatnění, ale lze ji získat i bez předchozího získání ÚK

Může mít i určitý přesah dovnitř ÚK

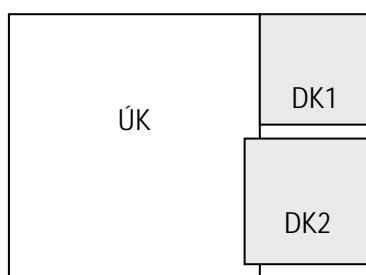
Získání DK umožní držiteli ÚK rozšíření uplatnitelnosti na trhu práce. Obvykle jde o další specializaci. ÚK ale není podmínkou k připuštění ke zkoušce z DK.

Typ N – DK navazující

Získání DK umožní držiteli ÚK rozšíření uplatnitelnosti na trhu práce. Obvykle jde o další specializaci. ÚK zde je podmínkou k připuštění ke zkoušce z DK.

Typ S – DK související

DK1 Např. pro ÚK *nástrojař* je to DK *brusič nožů*, souvislost pouze v obdobném sortimentu produkce, resp. služeb, ale kompetence jsou zcela jiné. Také platí, že ÚK není podmínkou k připuštění ke zkoušce z DK.

DK2 Např. pro ÚK *cukrář* je to DK *výroba čokoládových cukrovinek*, jsou zde určité souvislosti, např. v používaných surovinách, ale většina kompetencí je jiných (především jiné pracovní postupy), je tam sice drobný přesah, ale z hlediska možnosti složení ÚK s využitím této DK je tento přesah irelevantní. Také platí, že ÚK není podmínkou k připuštění ke zkoušce z DK.

PŘÍLOHA Č. 5

VZTAHY MEZI KVALIFIKACEMI A OBORY VZDĚLÁNÍ

Zákon č. 179/2006 Sb. stanovuje, že úplnou kvalifikaci lze získat mj. absolvováním oboru vzdělání. Častý stav (zejména u oborů vzdělání s výučním listem) je, že jeden obor vzdělání připravuje právě pro jedno povolání a vztahuje se tedy právě k jedné úplné kvalifikaci.

Pro některé obory vzdělání je jejich rámcový vzdělávací program (RVP) konstruován tak, že umožňuje více profesních směrování (např. kuchař-číšník, obchodní akademie) a směřuje tak k více úplným kvalifikacím.

Obecně musí vždy platit, že **rámcový vzdělávací program zajišťuje přípravu pro alespoň jednu úplnou kvalifikaci**, potažmo pro alespoň jedno povolání.

Splnění tohoto požadavku je v praxi realizováno tak, že

- jádro každého RVP v sobě zahrnuje základy jedné, dvou nebo více ÚK (a tedy jednoho, dvou nebo více povolání),
- alespoň jedna ÚK je v RVP zahrnuta nejen svým základem, ale celá.

(pojem „zahrnutí“ je třeba chápat přeneseně, ve smyslu „odpovídat si“).

Protože ne ke všem povoláním je realizovaná příprava v počátečním vzdělávání, existují i úplné kvalifikace, které nelze získat absolvováním oboru počátečního vzdělávání, ale jen mechanismy zákona č. 179/2006 Sb., tj. skládáním z dílčích kvalifikací.

PŘÍLOHA Č. 6

OBEČNÁ ŠABLONA HODNOTICÍHO STANDARDU DÍLČÍ KVALIFIKACE

HODNOTICÍ STANDARD

Dílčí kvalifikace DK 1

NÁZEV DÍLČÍ KVALIFIKACE

kvalifikační úroveň 3

A. KRITÉRIA A ZPŮSOBY HODNOCENÍ

1. A.3.B.2.5.021 Příjem a uchování ...	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a)	Prakticky
b)	Prakticky a ústně
c)	Ústně/ písemně
Je třeba splnit všechna kritéria.	

2.	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a)	
b)	

3.	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a)	
b)	
c)	
d)	

B. ORGANIZAČNÍ A METODICKÉ POKYNY

Metodická doporučení

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Dále stanoví, které pomůcky uchazeč při zkoušce smí používat.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost je/není vyžadována.

Doplnit metodická doporučení.

Výsledné hodnocení

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce právnické osoby. Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „vyhověl“ nebo „nevyhověl“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč vyhověl pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč pro některou kompetenci nevyhověl. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Informace o počtu zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce právnické osoby.

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze členů, kteří jsou

autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou dílčí kvalifikaci nebo autorizovanými zástupci autorizované právnické osoby s autorizací pro příslušnou dílčí kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby

Autorizovaná osoba musí mít nejméně střední vzdělání s maturitní zkouškou a současně musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání + střední vzdělání s maturitní zkouškou (v jiném oboru vzdělání) a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích činnostech v oblasti cukrářské výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích činnostech v oblasti cukrářské výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- c) Vyšší odborné vzdělání v oblasti a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích činnostech v oblasti cukrářské výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- d) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích činnostech v oblasti cukrářské výroby nebo ve funkci učitele odborných předmětů, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, tisku jednotného osvědčení a zaslání s vyhodnocením elektronickou poštou (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Doplnit požadavky na materiálně-technické zázemí

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení umožňující srovnání s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku a doba pro vykonání zkoušky

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je ... až ... minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je ... až ... hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být podle zadaných výrobků/činností rozložena do více dnů.

Výše úhrady za zkoušku

Výše úhrady za zkoušku je v rozmezí ... až ... Kč bez DPH. Konkrétní výši úhrady za zkoušku uvádějí jednotlivé autorizované osoby.

Autorizující orgán

Ministerstvo

Týká se povolání

Název povolání.....

Odkaz na NSP:

Hodnoticí standard byl připraven SR....., v níž byly zastoupeny:

1. Instituce
2. AOr – ministerstva
3. Národní ústav odborného vzdělávání v Praze

Na tvorbě hodnoticího standardu se dále podílely/i:

Metodika naplňování Národní soustavy kvalifikací

Zpracováno v projektu NSK2

Vydal Národní ústav odborného vzdělávání v Praze v roce 2010

1. vydání

Tisk NÚOV